

SALAPQIQSAURUAT JOHN-MUN

Iłitchuqutit

Qiniqtuuraagninagun John aglanagaat taimani ukpigniaqtuat nagliksaaqtitauragağmata ukpiqquataat Jesus Christ Atanigmun pisigivlugu. Aglaktuağli qapinqaisaaqigummatiqapiaqtuq, sulı ukpiqquataat tigullautapiaqugaa qanutun nagliksaaqtitauiniq tikitkaluaqpan.

Aglaagurut uumani qavsich samma qiniqtuuraat taimani ukpiqtuagunaruat kisimik kanjqsillaautağumiñaqtañisigun qaisaunaruat, allat tusaagaluaglugu puttusriyumiñaisañisigun. Atuun allaksraitchuq tainna uqausigirani allağurallaavlugu uqallausigitqillaanagaa qiniqtuuraat aglaksaqamigi. Kanjqsiniagamitku iñuich allatun ilañich kanjqsillaasugaluagaat aglaan una nalunaitchuq: Christ Atanikkun God-im uumigirini akiisinniagai Tuunğaglu, aasii ukpiqtuani aqililugich nakuuruaniñnik qilatchiam nunatchiavluk akimmatini tañjiqpan.

Avgutit

Sivulliqsaagun	1.1-8
Qiniqtuuraaqqaagutaa sulı tuyuun tallimat malğugnun	
aqaayyuvinun	1.9–3.22
Immuat makpigaat tallimat malğugnik nipitirritilgich	4.1–8.1
Tallimat malğuk nipaukuktaitit.....	8.2–11.19
Nimigiaqğuglu malğuglu niğrułtuuk.....	12.1–13.18
Qiniqtuuraat.....	14.1–15.8
Tallimat malğuk puvialuñaat puggut imalgich	
qinnautaanik God-im	16.1-21
Babylon suksraunğiqsauniña, payarirauniña niğrułtuum, ilumun	
inñitchuanik nalautchaqti, sulı tuunğaq	17.1–20.10
Aqulliq isivğigvik	20.11-15
Qilatchiaq, nunatchiaq, Jerusalem-chiağlu.....	21.1–22.5
Ağiusaun.....	22.6-2

1 ¹Ukunani taiguani aglausimarut sut Jesus Christ salapqikkanj. Ilaanun God-im qainñagai qiniqtitquvlugich kivgamiñun sut piñasuaqtuksraupiaqtuat. Christ tamarra ilitchuğipkanagai kivgamiñun John-mun tilivlugu isağulini ilaanun. ²Aasii uvaña John quliaqtuağigitka iluqaisa tautunjaratka. Ukua uvva taiguat quliaqtuatka God-im uqaluñiñik ilumun ittuañaniglu salapqikkanj Jesus Christ. ³Quviasugli iñuk taiguatuaq uqaluñiñik ukua salapqiuut uqaluqatuanik piyumaqtuanik, sulı quviasuglich tamatkua tusaaruat kamaivlugilıu sut aglausimaruat taapkunani, qanuq piviksraq qallirurq tamatkua tañjiviksrañat.

Pağlatit Tallimat Malğugnun Aqaayyuvinun

⁴Uvaña John tuyuqtuña ukuniña tallimat malğugnun aqaayyuviuranun nunami Asia-mi. Nagliktuusiaqpaqagitchisug tutqionmiglu God-miñ pañmapak ittumiñ, taimañjaqaña inñaruamiñ, sulı qaiyumaqtuamiñ, taapkunañjalı tallimat malğugniñ ilitqutchiñiñ sivuğaa-niittuaniñ ilaan kamañtuat aquppiutañisa, ^a ^{5,6}sulı Jesus Christ-miñ ukpignaqsvilugich

^a 1.4 a Ex 3.14. b Rev 4.5; Is 11.2.

quliaqtuaqtuamiñ, sivulliuñaruamiñ tuqqunmiñ aṅṅiñmi, suli atanaurauruamiñ umialipayaañiñun nunam. Jesus pivuuttagiñagaatigut, aasii tuquvluni atanniqsima-rainagaatigut piḷuutiṅṅiñnik, aasii katihuta atanniqsimaviñmiñun añaayyuliqsipautquvluta savautilugu ilaan God-ini Aapagikkaniḷu. Jesus Christ nangaqtauli naluruuraañiqsauluniḷu suañṅatiqpaqatilaaña taimuña isuitchuamun. Amen.^{b c}

⁷Iḷisimasitchi uvva, ilaa qaiñiaqtuq nuvuyatigun, aasii iñupayaat tautugniagaat iluqaḡmiglū kapiriñisa. Suli iluqaḡmiñ iñuñi nunam uḡgualaniaqtut isumaaliqpaiḷlutuñ ilaa pisigilugu. Tainna piḷi. Amen.^d ⁸Uvaña Alpha-uruña Omega-uruñalu, aullaqisaaq isuuruaḡlu, uqaqtuq Ataniq God, ittuuaq inñaruuaḡlu qaiyumaqtuaḡlu, Sapiḡñaqtuaq.^e

Qiniqtuuraaq Tautukḷugu Christ

⁹Uvaña John-guruña, aniqatiksi atausiñṅuqataunjavluña piqatigigivsi nagliksaaḡutini pisigivlugu Christ, piqatigipkaqtuaq ilivsiññun atanniqsimmanmiñi, suli piqatigipkaqtuni ilivsiññun qimmaksaliyairrunmi Jesus Christ pigipkakkanañi uvaptiñnun. Qikiqtamuktitaunaruña atiqatuaq Patmos-mik pisigivlugu algaqsruiniña God-im uqaluanik pisigivlugulu quliaqtuaqaḡniña iḷisimakkamnik Jesus Christ-kun. ¹⁰Uvluañi añaayyuvikaapta Ataniḡmun Ilitqusiḡiksuum aṅalanṅagaaña, aasii tusañaruña nipatuvluni nivliqsuumik tunumniñ tusaaruni nipauḷuktautitun ittuam, ¹¹uqallaktuaq, Aglautikkich sut tautukkatini makpiḡarriḷugich aasii tuyuḡilugich tallimat malḡugnun añaayyuviniñun, Ephesus-mun Smyrna-mullu Pergamum-mullu Thyatira-mullu Sardis-mullu Philadelphia-mullu Laodicea-mullu.

¹²Tavrani kiniañaruña tautuksaḷugu uqaqtuaq uvamnun. Tavraasii kiniaqama tautuñagitka tallimat malḡuk kaviqsuaniñ maniñniñ qulliqagviḷiat. ¹³Aasii qitqanni qulliqagviich ittuuaq Iḡniñatun Iñuum, annuḡaañjavluni akuqturuamik isigagmiñun-aglaan, suli satqagutiqaqtuni kaviqsuamiñ maniñmiñ.^f ¹⁴Nusañi qatiqtiḡiñarut qatiqtuatun imnaim mitquatun, aputitullu. Irrak inñaruk igniqtuñ ikualaruatun.^{g h} ¹⁵Ilaan isiganṅi qiniñqañarut qivliqsagtatun uvluyuiḷatun, ignikun qivliqsagḷugu, suli ilaan nipaa tusaḡnañaruq quḡluqtaqpaktun.ⁱ ¹⁶Ilaan taliqpiñmiñi tigumiaḡiñagai tallimat malḡuk uvlugiat. Ilaan qanḡaniñ qaiñammuiq ipiktuaq avanmun kiiñalik savikpak, suli ilaan kiiñaña siqiniñiqtuñ inñaruq, qaummaḡigviksraiqsuaqtuni siqiniñaaqtuatun. ¹⁷Tavra tautukapku ilaa, ulḡuñaruña sivuḡaanun tuquruatun. Aasii ilaan iḷiñagaa taliqpiñi uvamnun uqallaktuni, Iqsiñak. Sivulliuñaruña aqulligḷu.^j ¹⁸Iñuuruña. Tuquñagaluqaqtuañaa, tautuḡiñ, iñuusagataqtuña taimuña isuitchuamun. Atanniqsimatiniktuañ tuqqunmun inaannullu tuquñaruat. ¹⁹Pañmapak aglautikkich sut tautukkatini, sut piruat, sullu piyumaqtuat tavraniñaaglaan. ²⁰Ka ṅiqsiñaqsiñiksrañat innaittuq tallimat malḡuk uvlugiat tautukkaqpiñ taliqpiñmiñi, suli tallimat malḡuk maniich kaviqsuat qulliqagviich. Tallimat malḡuk uvlugiat sivuniḡigaich tallimat malḡuk añaayyuviiñ isaguliñisa, aasiḷi tallimat malḡuk qulliqagviich tallimat malḡuk añaayyuviiñ.

Tuyutit Uqaluich Ephesus-mun

2 ¹Isaḡulḡanun añaayyuvium Ephesus-mi aglaḡiñ inna. Uqaluñi taavruma tigummiruam tallimat malḡugnik uvlugianik taliqpiñmiñi, pisuaqtuam akunḡanni tallimat malḡuk kaviqsuat maniich qulliqagviich. ²Iḷisimagitka

^b 1.5 a Is 55.4. b Ac 26.23; Col 1.18. c Ps 89.27. ^c 1.6 Ex 19.6; Rev 5.10; 20.6.

^d 1.7 a Dn 7.13; Mt 24.30; Mk 13.26; Lk 21.27; 1 Th 4.17. b Zec 12.10; Jn 19.34,37. c Zec 12.10; Mt 24.30.

^e 1.8 a Is 41.4; 44.6; Rev 1.17; 22.13. b Ex 3.14. ^f 1.13 a Dn 7.13. b Dn 10.5. ^g 1.14 Dn 7.9.

^h 1.14-15 Dn 10.6. ⁱ 1.15 Ez 1.24; 43.2. ^j 1.17 Is 41.4; 44.6-8; 48.12; Rev 1.8; 2.8; 22.13.

savaasi, siggaaqtusi qinuirrutikullu iglutuasi, suli qanuq ilatchilaisilaanannik piluktuat inuich aglaan uktuonavlugillu tamatkua taiguqtuat inmiñnik tiliranik piunjtikaluanñagmin, aasii ilitchuñivlugich saglutilaanannik. ³Ilisimaruna iglutuirusi ihuilliugutunik qinuiññusi, suli iglutuivlusi pisigivluna, aasii qapiñaitchusi-suli. ⁴Aglaan uumiña ivigaumagijitkivsi. Pivuttagijitkivsiña pañmapak pisaqqaagusivsiññiñ. ⁵Isumalaagutigisiñ piviuttagiitqaaqsi uvamnun ukpiqqaavsi. Isumalitqigitchi, aasii piqqaagusivsiñ savautilluatatqiksalgilluna. Isumalitqinisaugvsi, qailuna piigñaññañña qulliqagviki inaaniñ. ⁶Aglaan uumiña ivigaummatigigivsi. Uumigigisi pilgusiñich pigiitchuat Nicolaitans, uvaputtauq. ⁷Siutiqaqtusi tusaggatiksrañnik, naalañnisitchi Ilitqusiñgiksuum uqautiññañnik añaayyuliqiruanun. Inuich akimaruat niipkaññaññañnik napaaqtuaniñ inuunaqtuam nauruamiñ nautchiaqagviani God-im.^k

Tuyuutit Uqaluich Smyrna-mun

⁸Suli isağulganun añaayyuvium Smyrna-mi aglagiñ. Uqaluñi sivulliuuam aqulliuuavlu, tuqunaruam suli añañaruam.^l ⁹Ilisimagitka ihuilliugutisi iliappauniqsiñu, aglaanami umialgurusi. Ilisimaruna sañutchisaannik ilivsiññik tamatkua Jew-guniruat God-im inuñi inuñijitkaluaqtillutij God-mun, aglaan savautigaat Tuunqaq. ¹⁰Sivuugaginagu nagliksaagutigiyumaagaqsiqkaqsi. Uvva, Tuunqaum isiqtaupkaqsağumaagaqsiğai ilasi, uktuutaqtuqvulusi. Tavraasi uvluni qulini ihuilliugutiqaqñaññañni. Ukpigutiqaqitchi tuqunivsiññun-aglaan, aasiñi akiliññaññañni inuñgusiğlusi isuitchuamik niaquğusiğmatun. ¹¹Siutiqaqtusi tusaggatiksrañnik, naalañnisitchi Ilitqusiñgiksuum uqautiññañnik añaayyuliqiruanun. Tamatkua akimaruat tuquvsaaññaññit iğluani tuqutim.^m

Tuyuutit Uqaluich Pergamum-mun

¹²Isağulganulli añaayyuvium Pergamum-mi aglagiñ. Uqaluñiñik taavruma piquaqtuam ipiktuamik avamnun kiiññaliñmik savikpañmik. ¹³Ilisimaruna sumi inuñtilaavsiññik, Satan-gum añañatchiviani inuñnik. Iñmun ituuagurusi uvamnun, ukpiğutaiñaitchusiñniñ uvamnun Antipas quliatuqaqtuuaq uvannik tuqutaumman, Satan-gum inuuviani. ¹⁴Aglaan uvva nağgukkuññañni inuñkitchuanik ilivsiññun. Ilaqaqtusi tuvrairuanik ilisaurrutinñiñ Balaam, ilisaurriñaruam Balak-mik Israel-guruat piluksitquvluğich, niğilutij aitchuutaññañni inuuraqpañnun, suli allatuquvluğich.ⁿ ¹⁵Aasiisuli ilaqaqñniñ tuvrairuanik pigiitchuamik ilisaurrutinñiñ Nicolaitans. ¹⁶Isumalitqigitchiasiiñ. Isumalitqijitkivsi, ullagnasuağñañniñ aasii añaayyagluğich taipkau inuich savikpañmik piruamik qanimniñ. ¹⁷Siutiqaqtusi tusaggatiksrañnik, naalañnisitchi Ilitqusiñgiksuum uqautiññañnik añaayyuliqiruanun. Akimaruat niqisriññaññañni ilañnik iriqsimaruam maana-m, suli aitchuğlugu qatiqtuamik uyağañmik, nutauruamik atigimik aglausimaruumik uyağañmun inuun kialiqa naluññañnik aglaan kisimi aitchuusiaqtuam.^o

Tuyuutit Uqaluich Thyatira-mun

¹⁸Isağulganulli añaayyuvium Thyatira-mi aglagiñ. Uvva uqaluñi Iğñiñata God-im, iriqaqtuam ikualaruatun igniqtuñ, isigaññi ituat qivliqsaqtatun uvluyuilatun. ¹⁹Ilisimagitka savaasi, piviuttagiitkivsi ukpiğutiksiñu savaurriñniñ qinuiqñusi iglutuñniñ qinuiqñusi. Ilisimammiiñ pañmapak savathamaaqtusi pisaqqaagñivsiñniñ. ²⁰Aglaan una ivigaummatigijitkiga ilivsigun. Ilivsi ilatchiğlugu taamna añañ

^k 2.7 a Gn 2.9; Rev 22.2. b Ez 28.13; 31.8. ^l 2.8 Is 41.4; 44.6; 48.12; Rev 1.17; 22.13.

^m 2.11 Rev 20.14; 21.8. ⁿ 2.14 a Nu 22.5,7; 31.16; Dt 23.4. b Nu 25.1-3.

^o 2.17 a Ex 16.14-15; 16.33-34; Jn 6.48-50. b Is 62.2; 65.15.

Jezebel-tun ittuuaq, taiguqtuaq inmiñik uqaqtaanik God-im, suli ilisaurrivluni sagluqivlugi!lu kivgatka allatuqtautquvlugich, suli nigítquvlugich niqinik aitchuutaunjaruanik inuuraqpañnun.^p ²¹ Aitchuñagaluağiga piviksramik isumalitqiquvlugu, aasii isumalitqigunññjaruq allatuqtauniğmigun. ²² Taamna pisigilugu ilaalu inui!lu allatuqatiñi pipkağniagítka nagliksaağutiqpañmun iginmatun siñigviniñun nagliksaaqpañtuam. Taamna piñiağiga pañmapak isumalitqinjsuaqpata piluktuanin pikkamiñniñ piqatigivlugu.^q ²³ Suli uvaña tuqunniagítka miq!qtuñi. Aasii añaayyuliqiruapayaat nunallaani ilitchuğiniaqtut uvañautilaamnuk ilisimaruaq inuich isumanñniñik piyummatinñniğlu. Suli paaqhiğniagivsi atausiullaalusi sutigun piñaravsigun.

²⁴ Aglaalli ilivsi ilasi Thyatira-mi kamaksriñaitchut taavrumiña pigiitчуakun ilisaurrunmik, ilisaagñaitkiksi inuich tairañat nalupkapiagatakkaña Satan-gum. Sumik allamik piraksriğñianjtkivsi, ²⁵ tuniqsimapiagumausiag laan ukpiğutiqtaqtuiniñniğlusi suli nalaunjaruakun inuulusi qaitchiagilunja. ^{26,27} Inuich akimaruat, inuutuiniñnaqtuat uvaña pitqutiptun isuanunaglaan, atanigñaqusiğniagítka aitchuusiaptuttauq ittuamik atanigñaqunmik Aapamniñ. Atanigñaqusiğniagítka atanniqsimannikkumiñnaqsilugich nunaauruanik, atanniqsimayumiñnaqsilugich suaññatiqpapiagatamik, saagaqatuatun umialgum anauttañanik savi!hamik, añalatağiyumiñnaqsilugich sigliğnisigilugich inuum siqummayaqañmatun qikuyyaq utkusik.^r ²⁸ Aasisuli aitchuğniagítka uvluğiamik nuisuuruamik uvlum sivuurañani. ²⁹ Siutiqaqtusi tusagatiksrañnik, naalağnisitchi Ilitqusiğiksuam uqautinñik añaayyuliqiruanun.

Tuyuutit Uqaluich Sardis-mun

3 ¹ Isagulinanulli añaayyuvium Sardis-mi aglagiñ. Uqaluñnik taavruma piqaqtuam tallimat malğugnik ilitqusiñniñik God-im tallimat malğuglu uvluğianik. Ilisimagitka savaasi, ilisimanagaluag!usi inuuruulirauvlusi uvamnun, piqasiqsuutiapiagatañitchusi uvamnun, tuqunjaruatuñ i!łusi. ² Tavraasii qiptaigítchi, suañasi!aaqsuñ pigi!aurakkaqsu-suli god-iliqinivsiñni, tuqupağatağmatun piñaiññaan. Qanuq ilitchuğigivsi taamna pigi!aurakkaqsusuli inuqsimaruq iviğamanağumiñag!luni sivuğaani God-im. ³ Itqaumasuñ taamna ilisaurrusiaqsi tusaañakkaqsilu. Kamagisuñ isumalitqig!lusi. Qiptainjsuağuvsi, ullagnağivsi tigligayuktitun, ilisimayumiñaiñmisi kisumi ikarrağmi ullauntiaqtilaamnik ilivsiññun, isivğigiağlusi.^s ⁴ Kisinñuqtaqa!auragaluag!usi inukitchuanik inuñnik Sardis-mi piluusiqinitchuanik, annuğaatiñ piguaqsailimmatun, aasii ilaisa pisuaqatiginiagaanna qatiqtuanik annuğaagağlutuñ, qanuq ilinich nalliummatirut. ⁵ Inuich akimaruat annuğaagñiaqtut tainna qatiqtuanik annuğaanic, suli piyağumiñaitkitka ilaisa atinich makpiğaaniñniñ God-im inuuruatigun, aglaan uqallausiginiagítka uvaña pigini!lugich takkuani Aapama isagulinjsalu.^t ⁶ Siutiqaqtusi tusagatiksrañnik, naalağnisitchi Ilitqusiğiksuam uqautinñik añaayyuliqiruanun.

Tuyuutit Uqaluich Philadelphia-mun

⁷ Isagulganulli añaayyuvium Philadelphia-mi aglagiñ. Uqaluñnik piluutaitчуam ilumun ittuavlu, piqaqtuam atanigñaqunmik pitchiğiyautaatuñ David, añağumiñnağ!lugu inuñmun umikkumiñniğ!lugu, suli umiglugu inuñmun añağumiñniğ!lugu.^u ⁸ Ilisimagitka savaasi. Ilisimaruña mikiruanmik suaññatiqaqtusi.

^p 2.20 1 K 16.31; 2 K 9.22,30.

^q 2.22-23 a Ps 7.9; Jr 17.10. b Ps 62.11-12; Pr 24.12; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27. ^r 2.26-28 Ps 2.8-9.

^s 3.3 Mt 24.43-44; Lk 12.39-40; Rev 16.15. ^t 3.5 a Ex 32.32-33; Ps 69.28; Rev 20.12. b Mt 10.32; Lk 12.8.

^u 3.7 Is 22.22; Job 12.14.

Kamagiŋagisi ilisaurrutitka, suli ukpiŋnaŋarusi uvamnun. Aitchuŋagivsi piviksramik savaurriŋiŋmun iŋuum upkuatun umikkumiŋaisaŋatun. ⁹Naalaŋnisitchi. Taapkuali iŋuich pigipkaqtuat Satan-mun, sagluturuat Jew-gunivlutin Jew-guŋillaŋmin, ullautipkaŋniaŋitka ilivsiŋŋun aasii purvigipkaŋlusi uqallakkumiŋaqsilugich ilivsi uvamnun piviuŋtaŋinivlusi. ¹⁰Pisigivlugu kamaksriŋaniqsi piraksriutumnik qinuiŋiŋuni iglutuiŋnikun, uvaŋa qaunaginiaŋivsi uuktuaqtauguvsi qaiŋiaqtuamiŋ iŋupayaanun, uuktuaguglugich iŋupayaurat nunamittuat. ¹¹Qaiyasiruŋa. Atuqsuŋ suanŋatilaŋuraq pigikkaqsi iŋuŋmun aatitchumiŋaillusi akiliusiaksramik akimaguvsi. ¹²Iŋuk akimaruaq nayummasiutiruatun piŋiaŋiga aŋaayyuvikpaŋani God-iŋma, aasii sumikunnii tavraŋa aniŋiaŋitchuq. Suli aglagnaŋiga atiŋa God-iŋma ilaanun, suli atiŋa iniquaŋan God-iŋma, nutauruaq Jerusalem atqagnaŋituaq God-imniŋ qilaŋmiŋ. Suli aglagnaŋiga ilaanun nutauruaq atiŋa. ¹³Siutiqaqtusi, tusaggaŋtikraŋnik naalaŋnisitchi Iltqusigiksuam uqautiŋiŋik aŋaayyuliqiruanun.

Tuyuutit Uqaluich Laodicea-mun

¹⁴Suli isaŋulŋanun aŋaayyuvium Laodicea-mi aglaŋiŋ. Uqaluŋiŋik Amen-guruam, ukpiŋnaqtuam ilumullu ilitchuŋipkairuam God-im ilumun ittuananik, aullaqisaaguruuq iluqaiŋŋun God-im savaaŋiŋun. ¹⁵Ilisimagitka savaasi. Akililiŋisunŋitkivsiŋa, naagga kipiŋniugutiŋpaŋitkivsiŋa. Nigliŋaŋitchusi uutiŋsiŋaiŋmisi. Qanutun nalliŋanun nigliŋaŋituaavlun uunaqtuavlu atausiŋuqugaluŋagivsi. ¹⁶Tavraasii, pisigivlugu uunnaavyugniqsi, nigliŋaŋiŋiŋiqavsi naagga uutiŋsiŋaŋlusi, tivvuaqsatŋiŋaŋuŋivsi qanimniŋ. ¹⁷Qanuq uqaqtusi inna, Suililiŋiŋitchugut uvagut. Suŋallirugut uvaptiŋnik piŋluatautivluta. Tainna uqaqtuasii nalurusu qanutun piililiŋuŋituaŋutilaavsiŋiŋik nagliŋaŋituaavsiŋiŋglu. Irrusiqaqtusiuvva iliappaktun annuŋaagitchuatun ayaŋaruatullu. ¹⁸Tavra piraksriŋivsi utiquvlusi uvamnun ilumutun suŋallakkumausi, tauqsigimatun piŋlusi uvamniŋ kaviquŋapiŋaŋatamik maninimik. Tauqsigitchiŋu qatiŋtuanik annuŋaanik atiraksravsiŋiŋik aasii matulugu kanŋunaŋituaq annuŋaiŋiŋiqsi. Tauqsigitchi-suli maratchimik irigiksautiksravsiŋiŋik tautuksilasiyumausi. ¹⁹Tamatkua piviuŋtaŋikkatka, suaguugitka tatavsafugililu, taamna pisigilugu kipiŋniugutisiŋa isumalitqilugisilu. ²⁰Uvva, makitaruŋa upkuami tiŋlukuŋuŋa. Kialiqaa tusaagumiŋuŋ nipiŋa aasii upkuigilugu upkuuq, itchaŋiŋiaŋiga aasii nigiqatigilugu, ilaattaŋuq uvaŋa nigiqatigilunja. ²¹Iŋuich akimaruat aquppiŋatigipkaŋniaŋitka saniŋaani umialgunimni aquppiutama, uvaptuttaŋ akimavluŋa aquppiŋasiutimmatun saniŋaani Aapama aquppiutaŋisa. ²²Siutiqaqtusi tusaggaŋtikraŋnik, naalaŋnisitchi Iltqusigiksuam uqautiŋiŋik aŋaayyuliqiruanun.

Nanŋairuat Qilaŋmi

4 ¹Taapku aquatigun tautuktitaŋvsaŋaruŋa, tautuklugu upkuuq aŋmaŋituaq qilaŋmi. Aasii nipi tusaŋakkaga uqaŋman uvamnun nipauŋluktautitun uqallaŋaruq, Mayugiŋ uvuŋa, tautukkitchumagikpiŋ sunik nalaunnaŋituanik uuma aquagun. ²Tavrauŋvva Iltqusigiksuam aŋalannagaŋa, aasii tautuklugich umialgum aquppiutaŋi qilaŋmi, taamnalun aquppiŋruaŋ aquppiutani. ³Aasii taamna aquppiŋruaŋ tavrani qinŋaŋaŋaruq akisuruam isinŋam uyaŋaŋum qivliŋiŋiatun uyaŋaŋavlu kavigiŋiŋiatun igniqun, aasii avataanni umialgum aquppiutaŋisa rainbow inŋaruq qinŋaŋaŋituaq qivliŋituaŋun suŋaŋituaŋun uyaŋaktun. ⁴Avataanni umialgum aquppiutaŋisa inŋammiut iŋuiŋiŋaŋ sisamanik umialgich aquppiutaŋich, aasii aquppiŋaruŋ iŋuiŋiŋaŋ sisamat umialinŋat, annuŋaŋaruat

⁹ 3.9 a Is 49.23; 60.14. b Is 43.4. ¹⁰ 3.12 a Rev 21.2. b Is 62.2; 65.15. ¹¹ 3.14 Pr 8.22-31; Jn 1.3; Col 1.15,18. ¹² 3.19 Pr 3.12; He 12.6. ¹³ 3.21 Jn 16.33; Rev 5.5. ¹⁴ 4.2-3 Ez 1.26-28; 10.1.

qatiqtuanik, niaqugutiqaqlutinj kaviqsuanin maninini. ⁵Umialgum aquppiutanin qammaatitanaruq igniguuqpatitaqtuaq, sulisukpaluk kalluularaqaqtuaqlu. Sulisivugaanni umialgum aquppiutanisa ikualammiut tallimat malguk naniguat, taapkua tallimat malguk ilitqusiŋi God-im. ^b ⁶Sulisivugaanni umialgum aquppiutanisa ilaaptaugmanna tagiuq igalauraq, qaummaqtigivluni sikutun qaummaqtuatun. Sulisavataanni umialgum aquppiutanisa avatinj ittut sisamat uumaruat savaat irisunainnat saamikkun tunumikkullu. ^c ^d ⁷Sivulliq uumaruaq savaaq qinnaqanaruq lion-tun, iglua aasii uumaruaq savaaq anayukliqqatun qimuktitun, pinayuaq uumaruaq savaaq kiiinaqanaruq inuum kiiinanjanik, aasii sisamanat uumaruat savaat ihuni tinmillaruatun tinmiaqpakturn. ⁸Aasii taapkua uumaruat savaat sisamuruat, ilimikkullaa itchaksrallaanik isaguqanarut, irisunainnavlutinj isagunich ilulinnaanjisigullu silalinnaanjisigullu. Aasii atunaiyuiŋarut uslukkaluami unnuamilu,

Piluutaichuq, piluutaichuq, piluutaichuq Atanig God sapignaqtuaq, injaruaq ittuaqlu qaiyumaqaqtuaqlu. ^e

⁹Tavra qakugupayaaq sisamat uumaruat savaat atuusigmata nangaummik qiksiksraunmigu quyyatiniglu taavrumuŋa aquppiruamun umialgum aquppiutanini, inuuruam taimuŋa isuitchuamun, ¹⁰inuiinnaq sisamanik umialignat puttaqtut sivugaanun aquppiruam umialgum aquppiutanini aasii nangaqlugu taamna inuuruuq taimuŋa isuitchuamun, mattaqlugich niaqugutitinj aasii ilivlugich sivugaanun umialgum aquppiutanisa, atuqlutinj,

¹¹Ataniquput God-ikpullu, nalliummatirutin ilivich aitchuusiaqaquvich nangaummik qiksiksraunmigu atanignaunmigu, qanuq ilivich savanagitin supayaurat, sulisilivich pisuutipkun igliqtut savaagunaruullu.

Immuat Makpigaat Imnaiyaaqlu

5 ¹Tautunjammiuŋa taliqpiani taavruma aquppiruam umialgum aquppiutanini immuanik makpigaanik aglaqaqtuanik ilumikkullu silatimikkullu, nipititaqtut tallimat malgugnik nipitirrutinik. ^f ²Sulisautunjammiuŋa sapignaqtuamik isagulinmik nivliqsuamik nipatuvluni, Kiina nalliummativa qauqtigumiinaqlugich nipitirrutinjich anmaglugillu immuat makpigaat? ³Tavraasii kiapayaaq qilanjmi naagga nunami naaggaunnii nunam ataani anmagumiinaingaich immuat makpigaat naaggaunnii taiguagumiinainigaich. ⁴Tavra qianaruŋa atqunaqluŋa pisigivlugu inuiniŋman nalliummatiruamik anmagumiinaqlugich immuat makpigaat naaggaunnii taiguagumiinaqlugich. ⁵Tavrani ilanata umialignat uqallautinjagaŋa, Qianak. Uvva inuum suanjanatipaqaqtuam Lion-tun, manjuqaqtuaq Judah-miŋ, kijnunguruuq David-mun, akimanaruq anmagumiinaqsvilugillu immuat makpigaat, piigumiinaqsvilugillu tallimat malguk nipirrutinjich. ^g

⁶Aasii akunganni umialgum aquppiutanisa sisamallu uumaruat savaat umialignallu, tautunagiga Imnaiyaaq makitauruq, qinnaqaqluni tuqutaunaruatun, tallimat malgugnik nagruqaqluni sulis tallimat malgugnik iriqaqluni, taapkua sunauvva tallimat malguk ilitqusiŋi God-im tiliraunaruat iluqaanun nunamun. ^h

⁷Tavra imnaiyaaq ullautinjaruq aasii tiguvlugich immuat makpigaat taliqpiani aquppiruam umialgum aquppiutanini. ⁸Tavraasii tiguaniŋmagich immuat makpigaat, sisamat inuuruat savaat inuiniŋ sisamallu umialignat punjarut sivugaanun Imnaiyaam. Ilinich atuqtuuraqallaanjarut nuqaqtulinjnik, kaviqsuamillu maninimiŋ

^b 4.5 a Ex 19.16; Rev 8.5; 11.19; 16.18. b Ez 1.13. c Zec 4.2; Rev 1.4. ^c 4.6 Ez 1.22. ^d 4.6-7 Ez 1.5-10; 10.14.

^e 4.8 a Ez 1.18; 10.12. b Is 6.2-3. ^f 5.1 Is 29.11; Ez 2.9-10; Zec 5.1.

^g 5.5 a Gn 49.9. b Is 11.1,10. c Jn 16.33; Rev 3.21. ^h 5.6 a Is 53.7. b Zec 4.10.

puvialuŋaaniŋ utkutchianik silivinnjaruanik ikipkaqługich tivragiksautinik, sunauvva aŋaayyutiŋiŋniŋ God-im iŋuŋisa.¹ ⁹ Aasii atuŋarut atuutitchiamik inna,

Nalliummatirutin ilivich tiguyumiŋaqlugich immuat makpiŋaŋa suli aŋmaagumiŋaqlugich nipirrutinich, qanuq tuqutaŋarutin, aasii maqipkaqlugu augiŋ tauqsinaŋitin iŋuich God-mun qanusipayaaniŋ kiŋuniŋiŋiŋiŋ uqautchiŋiŋiŋ iŋuŋniŋiŋ nunaauruanilŋiŋ.¹

¹⁰ Suli ilivich katinŋagitin atautchimun atanniŋsimavianun God-im aŋaayyuliŋsiŋqautquvluŋich savautilugu God-ikput, aasii atanniŋsimannigniaqtut nunami.^k

¹¹ Tavra qivialgitchuŋa, aasii tusaavluŋa isagulisalaŋniŋ iŋugiapiagaŋaqtuanik kisiŋniŋaitchuanik. Makitaŋarut avataani umialgum aquppiutaŋisa sisamallu iŋuuruat savaat umialinŋallu,¹ ¹² atuqtuat nipatuvlutin,

Nalliummatirug Imnaiyaaq tuqutaŋaruaq, aitchuusiaqaŋumi atanigŋaŋumik suŋaliŋpaŋmiglu isumattunmiglu sapiŋŋaunmiglu qiksiksraunmiglu nangauŋmiglu kamanaqsiliŋunmiglu.^m

¹³ Tusaanŋammiuŋa-suli uumaruurapayaaraq qilaŋmi nunamiŋu ataaniŋu nunam taŋiumiŋu, uumaruurapayaallu sumipayaq atuŋarut,

Ilaanun taavrumuŋa aquppiruamun umialgum aquppiutaŋiŋi Imnaiyaamullu illi nangauŋ qiksiksraun, kamanaqsiliŋullu sapiŋŋaullu taimuŋa isuitchuamun.

¹⁴ Tavrassuli sisamat uumaruat savaat uqallaŋammiut, Amen. Suli umialinŋat punŋarut aasii nangaiŋvluŋin ilaanun iŋuuruamun taimuŋa isuitchuamun.

Nipitirrutit

6 ¹ Tavra takunnaqtiluŋa imnaiyaaq aŋmaisaŋman ilaŋannik nipitirrutit tallimat malŋuuruat, tusaanaruŋa ilaŋannik sisamauruat uumaruat savaat uqallaktuamik nipiqaŋluni kallularuatun, Qaŋŋiŋiŋ. ² Tavraasii tautuŋagiga qatiqtuaq tuttuŋpak suli kakaksiqsuaq pisiksiŋaŋaruq, aitchuusiaqaŋluni niaquŋumik. Ilaa aullaŋaruq akimasautigillaŋmi akimayaqtuqsaaŋuniŋu. ³ Tavra Imnaiyaam aŋmalgiŋmagu iglu a nipitirrutim, tusaalgitchuŋa igluaniŋ uumaruaŋ savaam uqallaktuamik, Qaŋŋiŋiŋ. ⁴ Allasuli tuttuŋpak salapŋinaruq kaviqsuaq. Taamna kakaksiqsuaq suaŋŋasiŋsaunaruq aŋuyakkumiŋaŋsiŋvluŋich iŋuich nunami, avanmun tuquŋaitquvluŋich, suli aitchuusiaqaŋaruq savikpaŋmiŋ.^o

⁵ Imnaiyaam aŋmalgiŋmagu piŋayuak nipitirrutik, tusaanŋagiga piŋayuak uumaruaŋ savaak uqallaktuq, Qaŋŋiŋiŋ. Tavra tautulgitkiga maŋaŋtaaq tuttuŋpak, suli kakaksiqsina saagaŋniŋsuq uqumaisilaagutiŋniŋ.^p ⁶ Tavra tusaalgitchuŋa nivliŋqalliŋsuamik igiŋamiŋ akunŋanniŋ sisamat uumaruat savaat uqallaktuamik, Akutchiŋiŋ palauvak sivuniŋaŋli vluŋpak savaŋniŋmun akiŋniŋaktaamun, suli piŋasuni akutchiŋiŋ barley palauvak vluŋpak savaŋniŋmun akiŋniŋaktaaguli, aglaan qanuq piŋniŋagu uqsruq, wine-lu.

⁷ Tavra Imnaiyaam aŋmaŋmagu sisamaŋat nipitirrutit, tusaanaruŋa nipaaniŋ sisamaŋata uumaruat savaat uqallaktuamik, Qaŋŋiŋiŋ. ⁸ Tavra tautulgitkiga misuitchuatun qiniŋalik tuttuŋpak, kakaksiqsuaŋa atiqagaŋisusq Tuqunmik, suli Nagliksaaŋvium maliŋuaŋagaa. Iliŋik suaŋŋasiŋsaunaruq piŋaŋiyumiŋaŋsiŋvluŋu avvaŋata avvaŋa nunam iŋuŋisa, tuquŋaitquvluŋich savikpaŋmiŋ niŋaŋiŋiŋniŋmiglu naŋirrutiqpaŋniŋlu niŋruŋuŋiŋiŋullu nunam tuquŋaŋvluŋich iŋuich.^q ⁹ Tavra Imnaiyaam aŋmaŋmagu tallimaŋat nipitirrutit, tautuŋagitka ataaniŋ ikipkaivium ilitqusinich iŋuich iŋuktaunaruat pisigivluŋu uqalua God-im, suli pisigivluŋu ukpiŋaŋsiŋvluŋu quliaŋtaŋiŋiŋa tusaayugaaŋisuum. ¹⁰ Iliŋich nipaŋaruat

¹ 5.8 Ps 141.2; Rev 8.3. ¹ 5.9 Ps 33.3; 98.1; Is 42.10. ^k 5.10 Ex 19.6; Rev 1.6; 20.6. ¹ 5.11 Dn 7.10. ^m 5.12 Jn 1.29; 1 Co 5.7. ⁿ 6.2 Zec 1.8; 6.3,6. ^o 6.4 Zec 1.8; 6.2. ^p 6.5 Zec 6.2,6. ^q 6.8 Ez 14.21.

nipatuvlutij, Ataniiq, sapiġñaqtuatiin, piġuutaitchuatiin ilumun ittuaġlu, qanutun siviſutigiruamik isivġiġñaqtpigich iñuñi nunam aasii tatavsaglugich pisigilugu tuqunjammatigut? ¹¹ Tavra ilinjich aitchuusiaqallaanjarut qatiqtuanik akuqturuanik annuġaanik aasii uqallautivlugich piġaiñaiqsiallavsaquvlugich, iñugiakti-laaksrautaat kivgauqatiñisa aniqatiimiglu naatchiaġilugu, tuqtauyumaagmiruat ilijisituttauq.

¹² Tavra Imnaiyaam aṇmaġmagu itchaksrañat nipitirritit qiñilgitchuṇa. Tavra nuna aulaqparraqsiñaruq, siqiñiq taaqsimmivluni mañaqtuatun ukiñhaatun, suli naaqiñaruq tatqiq kaviqsiñvuni aukun.⁷ ¹³ Suli uvluġiat qilañmi katanjarut nunamun fig napaqtua kataiqpañmatun naaqiñaitchuanik siiġñiaminiñ aṇalayauġmani anuġiqpaum.⁸ ¹⁴ Qilak tautuñnaiñammuiq immuatun makpiġaatun imummatigik, iġġipayaat suli kikiqtallu nuutaunjarut inimiñniñ.⁹ ¹⁵ Tavrani umialinj nunam atanaurallu qaukñijillu aṇuyaktit suġalliruallu sapiġñaqtuallu iñupayaurallu kivgakkaluat atañgitchuallu, iriqtuñjarut qaiġusunun akunġannullu uyaġagruañisa iġġich,¹⁰ ¹⁶ ququulavlutij iġġiñun uyaġagruanullu, Kattaqisigut aasii iriġluta irrañniñ, taavruma aquppiruam umialgum aquppiutañiñi, suli qinnautaaniñ Imnaiyaam.¹¹ ¹⁷ Qanuq kamañaqtuq uvlua tatavsautaata tikitchuq, aasii kiñaliqaa iġlutuutiuyumiñaiñiñallaktuq taavrumuṇa.¹²

144,000 Israel-guruat

7 ¹ Taavruma aquagun uvañja John tautuñjaruṇa sisamanik isaġulij-nik makitaruanik sisamani kañiġalluñiñi nunam, aullaqtaiñiñniktuanik sisamanik anuġiñiñik nunam, anuġi anuqñiqunijñuġu sumikunnii nunamun naaggaunnii taġiumun naaggaunnii napaqtupayaanun.^x ² Tavrani tautuñjammiñuṇa allamik isaġulijmik qunmuktuamik nuisaġatagñiñaniñ siqiñġum, saagaqłuni nalunaiñjutchiutaanik iñuuruam God-im, aasii ilaa ququulanjaruq nipatuvluni sisamanun isaġulijñun aitchuusiaqañjaruanun suaññanmik maqutchumiñaqsiñvluġu nuna taġiuġlu, ³ uqaqłuni, Maqunnagu nuna taġiuġlu napaqtullu, uvagut nalunaiñ-jutchiigaluaqtinnata kivgañiñik God-ipta qauñisigun.^y ⁴ Tavra tusaañagiga iñugiaktiñiñat nalunaiñjutchiqsauruat God-im nalunaiñjutchiutaanik, maññupayaanijñiñiñi iñuñniñ Israel-guruaniñ. Iñugiaktiñiñat 144,000-tun. ⁵ Nalunaiñjutchiqsauruat maññuqaqtuat Judah-mik 12,000, maññuqaqtuat Reuben-mik 12,000, maññuqaqtuat Gad-mik 12,000, ⁶ maññuqaqtuat Asher-mik 12,000, maññuqaqtuat Naphtali-mik 12,000, maññuqaqtuat Manasseh-mik 12,000, ⁷ maññuqaqtuat Simeon-mik 12,000, maññuqaqtuat Levi-mik 12,000, maññuqaqtuat Issacher-mik 12,000, ⁸ maññuqaqtuat Zebulun-mik 12,000, maññuqaqtuat Joseph-mik 12,000, maññuqaqtuat Benjamin-mik 12,000. Iluqaġmiñ tamatkua nalunaiñjutchiqsauruarut.

Iñusalapiagatat

⁹ Taavruma aquagun qivialġiññama, suamakua, iñusalapiagatat iñuum kialiqaa kisitchumiñaisañi, nunapayauraniñ, maññuqaġlipayaaniñ iñupayaanijñiñ uqausipayaanijñiñ, makitaruat sivuġaani umialgum aquppiutañisa sivuġaaniñu Imnaiyaam, annuġaaqatutij qatiqtuanik akuqturuanik annuġaanik, palm qisiqsiutiñiñnik saagaqatutij, ¹⁰ suli nivliraqłutij nipatuvlutij, Annautigaatigut God-ipta aquppiruam umialgum aquppiutañiñiñ Imnaiyaavlu. ¹¹ Tavra isaġuligich

⁷ 6.12 a Rev 11.13; 16.18. b Is 13.10; Jl 2.10,31; 3.15; Mt 24.29; Mk 13.24-25; Lk 21.25. c Jl 2.31.

⁸ 6.13-14 Is 34.4. ⁹ 6.14 Rev 16.20. ¹⁰ 6.15 Is 2.19,21. ¹¹ 6.16 Ho 10.8; Lk 23.20.

^x 6.17 Is 13.6; Ez 30.2-3; Jl 1.15; 2.11; Am 5.18-20; 8.9-14; Zep 1.14-18; Ml 3.2.

^y 7.1 Jr 49.36; Dn 7.2; Zec 6.5. ^z 7.3 Ez 9.4,6.

iluqaǵmıñ makıtañarut avañugich umialgum aquppiutañı avataanniñu umialıñnat sisamauruallu uumaruat savaat, aasii iluqaǵmıñ sitquqlutıñ punñarut sivuǵaanun umialgum aquppiutañısa aasii nangaqlıgu God, ¹²uqaqlutıñ, Amen, nangaun kamañaqsilǵullu isumattullu quyyallu qıksikkullu atanıǵnaqullu sapiǵñauullu illi God-iptıñnun taimuǵa isuitchuamun. Amen.

¹³Tavrani ilañata umialıñnat apıǵıñagañı, Kisut makua iñuich annuǵaaqatuat qatıqtuanik akuqturuanik, sumıllı qairuat? ¹⁴Ilaa kiunǵagıga, İlivich ilısmarutin. Aasii ilaan uqallautıñagañı, Tamarra taapkuagurut pilluktuat kamañaqtuamiñ naglıksaaǵutıqpañmıñ, iqaǵıñagaich annuǵaatıñ aasii qatıqsıvılgıch auñanik İmñaiyaam.^z ¹⁵Taamna pisıgıvlıgu ilıñıch sıvuǵaani makıtarut aquppiutañata God-im, sulı savautıvlıgu uvlumi unnuamiñu iluani añaayyuvıkpañan, aasiilı taavruma aquppiruam umialgum aquppiutañıñi piyaquqtalıñıñagı nayuǵlugich. ¹⁶Kaaksıu tqıkkumiñaitchut imıǵısiutqıkkumiñaitchullu, sıqıñıgum uunñiqalatchiñıñaitkai pasıñıñalalugich,^a ¹⁷qanuq İmñaiyaaq qıtqanniittuq umialgum aquppiutañısa qaunaksrıginiñaat imñaiñıqirisun, sulı ilaan aullatiniñaı imıǵnıñun iñuunaqtuanun, sulı God-im qulvipayaat piıǵıñıñagı iriñıñıñıñ.^b

Tallimat Malǵuñuutaat Nipitirrutit

8 ¹Tavra İmñaiyaam añmaǵmagu tallimat malǵuat nipitirrutit, nıpaıǵruumñınarut qılañmı kaıvallagnıgum avvasuñnañani. ²Tavraami uvañı John tautuñagıtka tallimat malǵuk isagulǵıch makıtaruat sıvuǵaani God-im, sulı tallimat malǵugnik nıpaıuqluktautıñıñ aıtchuusiaqañarut. ³Sulı allaptaıuq isagulik qaiıvlıni makinñaruq ikıpkaiıñmıñ kaviqsuamiñ manıñmıñ tivraǵıksautıqaǵvıñmıñ saagaqlıni, sulı aıtchuusiaqañaruq atqunaqlıgu tivraǵıksaunmik avvutıgıtıvılgıgu añaayyutaannun God-im iñuñısa, naavitquvlıgu manium kaviqsuam ikıpkaiıvium qañanı sıvuǵaani umialgum aquppiutañata.^c ⁴Tavra avyua tivraǵıksautim qunmuñaruq piqasiqlıni añaayyutıñıñıñik God-im iñuñısa isagulgum naavitana ikıpkaiıvımun sıvuǵaani God-im. ⁵Tavraasii isagulgum tıgunagaa tivraǵıksautıqaǵvıñ aasii imıñıqlıgu ignıgmik ikıpkaiıvıñmıñ, aasii mılıqsautıvlıgu nunamun. Sulı kalluularraqsıñaruq, nıpaturuallu sukpaluktuat, ignıguuqpatıtaqtuaglu, sulı nuna aıvıvlıni.^d

Nıpaıuqluktautit

⁶Tavra tallimat malǵuk isagulǵıch tallimat malǵugnik nıpaıuqluktautıqaqtuat itqanaıgıtıñagaich nıpaıuqluktaqsagumavlutıñı. ⁷Sıvullıq isagulik nıpaıuqluktañaruq. Tavra natatquǵnat ignıglı ilañavlıni auñmik kuvıñaruq nunamun. Aasii nuna piñayuiǵuñıgu piñayuañnıñ nuna ikırañaruq, sulı piñayuiñıch napaqtut ikırañammıut, sulı iluqanı suñaaqtuag ivik ikırañaruq.^e ⁸Iglıa isagulgum nıpaıuqluktañammıuq. Tavraasii sunakıaq igǵıqıpaqtun ittuag ikualavlıni ignıgmik igıtañaruq taǵiumun.^f ⁹Sulı piñayuiǵuñıgu taǵıuq piñayuaq auñaruq, piñayuiñıch uumaruurat nıgrıttı taǵiumı tuqñarut, sulı piñayuiñıch umıaqpapayaurat suksraunǵıqsavıvlıñı.

¹⁰Piñayuaq isagullak nıpaıuqluktaıgıtıñı. Tavra uvluǵıaqpak katanaruq qılañmıñ, ikualaruatun nanıǵuatun, aasii kattaqıvılgıch piñayuiñıch kuugıch maqsraluktuallu imǵıch.^g ¹¹Atıña uvluǵıam Tıvıluqtuag. Piñayuiñıch imǵıch tivıluksıñarut, aasii iñuñıaktuat iñuich tuqñarut imıqlıutıñı, qanuq tivıluksıpaqtañaruq imıq.^h

^z7.14 a Dn 12.1; Mt 24.21; Mk 13.19. b Jn 1.29; 1 Jn 1.7. ^a7.16 Ps 121.6; Is 49.10.

^b7.17 a Ps 23.1; Ez 34.23; Jn 10.1-16. b Ps 23.2; Is 49.10; Jn 4.10; 7.37. c Is 25.8; Rev 21.4.

^c8.3 a Am 9.1. b Ex 30.1,3. c Ps 141.2; Rev 5.8. ^d8.5 a Lv 16.12; Ez 10.2. b Ex 19.16; Rev 11.19; 16.18.

^e8.7 Ex 9.23-25; Ez 38.22. ^f8.8 Ex 7.17-21. ^g8.10 Is 14.12. ^h8.11 Jr 9.15; 23.15.

¹²Sisamaŋat isaġulgich nipauqłuktanaruq. Aasii ilaŋa siqinġum taaqsinaruq. Siqinġum ilaŋa taaqsiruaq aktilaqaŋaruq siqinġiq piŋasuutpan, piŋayuak taaqsivłuni. Tainnatuttauq piŋammiut tatqivlu uvlugiallu piŋayuiniġich. Tainnaasii taapkoa qaummatit ilimmata uvlug qaummaġiiliniaruq irrusimiñiñ, qaummaġiilivlutiktauq tatqiglu uvlugiallu irrusikaamiñiñ unnuami.ⁱ

¹³Tavrani uvaŋa John qivianaruŋa, tusaavluguasii tiŋmiaqpak tiŋmiruaq qutchikłuni siłami nipattuaq nipatuvluni, iħuilliuġutiqpak, iluilliuġutiqpak. Qanutun iħuilliuġutiginiaqtut iñuuruat nunami, nivliqpata allat nipauqłuktaitit piŋasut isaġulgich nivliqsitchaġumakkaŋich.

9 ¹Tavra tallimaŋat isaġulgich nipauqłuktanaruq, aasii tautuŋagiga uvlugiaq kataktuaq qilaŋmiñ nunamun, aasii ilaa aitchuusiaqaŋaruq pitchigiyauteaanik mitailam putum. ²Uvlugiam aŋmaŋagaa mitailaq putu, tavraniŋa isiq mayurraqsinaruq puyuatun kamanaqtuam igniġum, suli siqinġiq siłalu taaqsinaġik itchim putumiñ mitailamiñ.^j ³Tavrani itchimiñ salapqinjarut nuttagayuich nunam qaŋanun, aasii suaŋŋasiqsaujarut ittuumik suaŋŋataatun igutchaqaŋisa kapputilgich nunam.^k ⁴Ilinġich uqallausiaqaŋaruq maqutchtuŋiħuġich iviniñik nunam naaggaunni qanusipayaanik suŋaaqtuanik nauruanik napaaptupayaaniglu, aglaatualuk tamatkuniŋa iñulimaanik nalunaiñjutaitchuanik nalunaiñjutchiutaanik God-im qaunġisigun.^l ⁵Tamatkua nuttagayuich nagliksaaqtitchipkaqtanjarut iñuŋnik tallimani tatqiñi, aglaan tuqunġisiniñaglugich. Aasii kiiqsuġniŋat kapputiŋisa injarut nagliksaaġnaġniŋatun kapputaata igutchaqpaum. ⁶Tavraasii taipkunani tallimani tatqiñi iñuich tuquyumaħaaġniagałuaqtut tuquyumiñaiñniŋiaqtut. Kiiqsuqpaiħutiŋ kipigniġniagałuaqtut tuqusuglutin.^m

⁷Nuttagayuich qiñnaqaŋaruq tuttuqpaktun aŋuyagumiñnaqsaŋaruatun. Niaquŋiñni inŋammiut qiñnaqaqtuat niaquġutitun savaaġuruatun maniŋmiñ kaviqsuamiñ, suli kiiñnaqaqtuŋi inuktun.ⁿ ⁸Mitquŋich ilaaptauġmakua aġnat nuyaŋich, aasii kigutiŋich lion kigutiŋisitun.^o ⁹Satqaŋich matuqaŋaruq qiñnaqaqtuanik saviħhatun satqagutitun. Suli sukpaluat isaġuŋisa injarut tuttuqpirautitun aksraliktuatun sukpaluktaġmata tuttuqpaich paŋalgutimmatigik aŋuyaktuanun.^p ¹⁰Tamatkua nuttagayuich pamiuqaŋaruq igutchaqpaqtun kapputiliktun suli kavluivlutin. Suli suaŋŋatiqaŋaruq anniaħliqłutiŋ pamiumiŋnik iñuŋnik tallimani tatqiñi. ¹¹Umialiqanjarut atanniqsimarimiŋnik isaġuliŋnik aŋalatchiruamik mitailamik putumik. Ilaan atqa Jew-guruat uqausiatigun Abbadon, aasiili Greek-gich tagġisiqaġaat Apollyon, sivuniŋak Maqutchiri.

¹²Sivulliq iħuilliuġutiqpak qaŋjaniktuq. Uvva, malġuk iħuilliuġutiqpaak qaiyumaqtuk-suli taavruma aquagun. ¹³Tavrani itchaksraŋat isaġulgich nipauqłuktanaruq. Aasii tusaanaruŋa nivliksuamik kaŋiġalluŋiñiñ kaviqsuamiñ maniŋmiñ ikipkaivium God-im sivuġaaniittuam.^q ¹⁴Uqallaktuamik itchaksraŋannun isaġulgich nipauqłuktautiliŋmun, Pituikkich sisamat isaġulgich pituqsimaruat kamanaqtuami kuŋmi Euphrates-mi. ¹⁵Tavra sisamat isaġulgich pituqsaujarut, tigummirauruat itqanaiqsimmativlugich ikarramun, uvlumun, tatqimun, ukiumullu, tuqutchiruksrautavlugich piŋayuiniñiñik iñupayaat. ¹⁶Iñugiaktilaanat tusaanagiga aŋuyaktit kakaksiraqtuat iñugiaktilaqaŋaruq 200 million. ¹⁷Aasii uvaŋa John qiñniqtuuraamni tautuŋaġitka tuttuqpaich kakaksiraqtuallu. Satqagutiqaŋaruq qaummasiaqtuanik kaviqsuanik igniqtun suŋauraaqtuatullu sapphire uyagaktun, quqsuqtuatullu sulphur-tun. Suli niaquŋich tuttuqpaich qiñnaqaŋaruq lion niaquŋisitun, suli aniġniqaŋaruq igniġmik itchimiglu tivlukuamiglu kakavyaŋmik. ¹⁸Taapkuunuuna piŋasutigun iħuilliuġutiqpaqtigun iñuich piŋayuiniġich tuqutaŋaruq,

ⁱ 8.12 Ex 10.21-23; Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15. ^j 9.2 Gn 19.28. ^k 9.3 Ex 10.12-15. ^l 9.4 Ez 9.4. ^m 9.6 Job 3.21; Jr 8.3. ⁿ 9.7 Jl 2.4. ^o 9.8 Jl 1.6. ^p 9.9 Jl 2.5. ^q 9.13 Ex 30.1-3.

ignikun itchikullu tivlukuakullu kakavyakun aniġniġikkaŋatigun tuttuqpaich.

¹⁹Qanuq suaŋŋatiniġich tuttuqpaich inŋarut ilaisa qaniŋiñiñi pamiuŋiñiñi, pamiuŋich nimigiatur inŋarut niaquqaqłutiŋ, aasii satkugivlugich kiiqsuqtirrutigiŋagaich iñuŋnun.

²⁰Kisiŋŋuqtanich iñuich tuqutaŋitichuat tamatkunuuna iñuilluġutiqpaiktigun, nutqanaitchut añaayyuvigisunaiġlugich savaanich argamni. Añaayyuunaiŋitichut ilitqusiqłunun iñuuraqpalianullu maninñiñ kaviqsuaniñ qatitquaniñllu maninñiñ patukpaŋniñllu uyaġagniñllu qiruñniñllu, tautulaitchuanun tusaalaitchuanun pisuala itchuanullu.^{r s} ²¹Naaggaunnii isumalitqinaiñmiut iñuauqtuġniġmikkun aŋatkuuniġmikkullu allatuqtauniġmikkullu naaggaunnii tigligañniġmikkun.

Isaġulik Immuagurallu Makpiġaat

10 ¹Tavra uvaŋa John tautuŋalgitchuŋa allamik sapiġñaqtuamik isaġuliŋmik atqaqtuamik qilaŋmiñ maġġusimavluni nuvuyami, rainbow-m qaumanġanik kaivallagutiqaqłuni niaqua. Ilaan kiiñuŋa siqiñiqtun inŋaruq, aasii niuŋik ayyaktun igniġuvlutini. ²Ilaa piqanjaruq immuaguranik aŋmavlugich makpiġaanik saagaqługich. Tavra ilaan inillanġagai taliqpiich isigaŋni taġiumun, aasii saumiich isigaŋni nunamun. ³Aasii ququulanjaruq nipatuvluni, lion-tun ugiallaruatun. Ququulaaninŋman tallimat malġuk kallulavlutiŋ kiunġagaat. ⁴Tavra tallimat malġuk kalliuch nivlianiŋmata, aglaksagumanaruŋa. Aglaan tusaanjaruŋa uqallaktuamik qilaŋmiñ, iñisimanaqtinnagich tallimat malġuk kalliuch uqalugikkaŋich sulii aglautinagich.

⁵Tavraasii isaġulik tautukkaġa makitaruq taġiumi nunamiñ isaanjaruq taliqpiŋmiñik qilaŋmun,^t ⁶aasii kiliŋnijaruq pisivlugu God iñuuruq taimuŋa isuitchuamun, savaŋaruq qilaŋmik suniglu qilaŋmiittuaniglu, nunamiġlu nunamiittuaniglu, taġiumiglu taġiumiittuaniglu. Isaġulik uqallaŋjaruq, God piñatchianaiqsuqtuq tavrannjaaglaan. ⁷Tavra tallimat malġuat isaġulgiŋ nipauqłuktaqpan, God-im naanniaġaa kanjisiñaiñjaruq sivunniugutigiŋarani uqautigiŋarani kivgamiñun uqaqtigiŋaramiñun.

⁸Tavrani tusaanġakkaġa uqallaktuq qilaŋmiñ uqallatqinjaruq uvamnun, Aullaġiñ, tiguyaqtukkich immuat makpiġaat aŋmaruat arganiñi isaġulgum makitaruam taġiumiñ nunamiñ.^u ⁹Tavra ullautinjaruŋa isaġuliŋmun aasii apigivlugu qaitquvlugich uvamnun immuagurat makpiġaat, aasii ilaan uqallautinġagaŋa, Tigulugich niġikkich. Siigłanŋulatchiñiaġaluġaatin aqiaġuġni, aglaan siigłaaġniatquq honey-sun qaniġni. ¹⁰Tavra tiguŋagitka immuagurat makpiġaat arganiñiñ isaġulgum aasii niġivlugich. Siigłaaqtigiŋarut qanimni honey-sun, aglaan niġianikapkich aqiaġuġa siigłanŋuliŋjaruq. ¹¹Tavraasii uqallaurraŋaruŋa, Alġaqsruivsaqtuksaurutin God-im uqaluŋiñik iñugiaktuatiġun iñuktigun nunauruatigullu qanusilimaaniġlu uqausiqaqtuatiġun, umialiktigullu.

Malġuk God-im Uqaqtik

11 ¹Tavrani aitchuusiaqanjaruŋa uuktuunmik ayauppiatun ittuamik, aasii uqallaurraŋaruŋa, Makillutin uuktuġuŋ añaayyuvikpaŋa God-im ikipkaiviglu iñugiaktiilaanallu taapku añaayyuruat tavrani.^v ²Aglaan uuktuġnagu siłalliq kasimmavik siłataani añaayyuvikpaum. Taamna ilaġinagu, qanuq aitchuutaŋaruq Jew-guŋitichuanun, aasii ilaisa tunmaluginiaġaat ilaaguaqtaŋaruq iniqpak God-mun malġukipiaq malġuġni tatqiñi.^w ³Aasii uvaŋa tiliñiaġikka malġuk uqaqtikka annuġaaqalugik miitchuŋnik ukiñhaanik, aasii ilinġik suaŋŋasiqsauñiaqtuk alġaqsruiyumiñaqsilugik taapkunani 1260 uvluni.

^r 9.20 Ps 115.4-7; 135.15-17; Dn 5.23. ^s 9.20-21 Ex 8.15,19. ^t 10.5-7 Ex 20.11; Dt 32.40; Dn 12.7; Am 3.7.

^u 10.8-10 Ez 2.8-3.3. ^v 11.1 Ez 40.3; Zec 2.1-2. ^w 11.2 Dn 7.25; 12.7; Lk 21.24.

⁴Taapkuak malġuk uqaqtik God-im malġuk Olive napaqtuk malġuglu qulliqagviik napaaruak sivuġaani Atanġata nunam.^x ⁵Tavraasii kialiqaa anniaġumasagaġaluaqpagik, igniq pikiagaqtuq qaninġinġin aasii suksraunġiqġugich uumigiriġik. Kialiqaa anniaġumasagaġaluaġmagik, ilaa tuqtauruksraġuġaqtuq. ⁶Suaŋġatiqagmiu k sialukkumiñaiġlavlugu uvlunġinġin alġaqsruinġigminġ, sulġi suaŋġatiqagġutinġ imiġnun auguqtillavlugich. Sulġi suaŋġasiqsaunaru k nuna qanusipayaanik ġuġiġliuġutiqaqtillavlugi, qanutun akulaisiġilugu pisukkuġmik.^y

⁷Tavraasii ilinġikta naatanikpatku uqaqtuagġniqtik, niġruġuum mayuqtuam mitaiġamiñ putumiñ aŋuyagnaġik aasii akiisillugik tuqullugiglu.^z ⁸Aasii timinġik nalaniaqtuk apqutinġinġi iniqpaum Atanġata kikiaktuurraviani aŋarrauramun. Taamna iniqpak atiqaquatun inmiuq Sodom-mik naagga Egypt-mik.^a ⁹Tavra piŋasuni uvluni avvaġmik ilavlugich ilaŋich iñuich maŋġuqatigiġipayaaniġli uqauchiñiġli nunauruaniġli takunnaŋagaich tuqunaruak timinġik, iluġivunġinmivlugik. ¹⁰Tavraasii tamatkua iñuurat nunami quviasualaniaqtut piŋiglugik tuquruak taapkuak. Ilinġich quviasualaniaqtut aatchuqtututiltiglu avanmun, qanuq taapkuak uqaqtinġik God-im nagliksaaqtitcharu k tamatkuniŋa iñuuruanik nunami. ¹¹Tavra uvlut piŋasut avvaġmik ilaqaqtutinġi pianinġmata, God-im anġinġan iñuggutim isinġagik, aasii ilinġik makinġaru k, tavraasii iñuich tautuktuat taapkuŋniŋa iqsilipiagatanaru k.^b ¹²Tavra malġuk taapkuak God-im uqaqtik tusaanaru k nipatuvluni nivliqsuamik qilaŋmiñ uqallaktuamik ilimiŋnun, Mayuġitchik. Tavra takkuanni uumigiriŋinġ ilinġik mayunaru k qilaŋmun nuvuyaku k.^c ¹³Tavra tavrauvaa nuna aulaqpanaru k, aasii qulinġuġutinġich iniqpaum ulġunaru q, aasii 7,000 iñuich tuqutaunaru k nuna aulamman, aasii kisinġuqtauru k iñuich tatamaatchanaru k aasii nangaqġugu kamaŋaqtuag God qilaŋmiittuag.^d ¹⁴Iġlua ġuġiġliuġutiqaum pilluaniktuq. Aġlaan tautuksiuŋ, piŋayuak ġuġiġliuġutiqaum qaiyasiuru qtuq.

Tallimat Malġuat Nipauqġuktautit

¹⁵Tavrani tallimat malġuat isaġulġich nipauqġuktanaru q. Aasii nipatuvlutinġi nipit nivlinaru k qilaŋmi uqaqtutinġi, Umialguta k nunam umialgutigiliutigaa Atanipta Christ-ŋatalu aasii ilaa atanniqsimanniŋniagu k taimuŋa isuitchuamun.^e ¹⁶Tavra iñuiñnaq sisamat umialinġat aquppiru k aquppiutaqpanmiŋni sivuġaani God-im sitquqtutinġi punaru k aasii nangaqġugu God,^f ¹⁷uqaqtutinġi,

Atanġiġ God Sapiġnaqtuatiin, panmapak ittutin, inŋaruatiillu, quyyavigigiptigiñ ilitchuġipkaqapku kamaŋaqtuag suaŋġatin Atanniqsimanni ksaqaviġli.

¹⁸Nunauru k akiġliġiġsuutiru k ilinġun qinnalipiagatanaru k, qanuq tatavsaiñiksrani tikitchuq, isivġiqsauviksraŋat tuqunaru k tikitchuq, sulġi akiġiusiaqagviksraŋat kivgaqich uqaqtit tikitchuq, iluqaġmiglu iñukpich kamaŋaqtuallu kamaŋaitchuallu, qiksiksrautiqaqtuallu ilinġun. Suksraunġiqsauviksraŋat tikiñmiuq tamatkua maqtuchiru k nunamiġ.^g

¹⁹Tavrani aŋaayyuvikpana God-im aŋmanaru q qilaŋmi, sulġi kigiunniŋa God-im imaqaqtuag God-im sivunniuġutinġinġik iñunmiñun qinġinŋanaru q iluani aŋaayyuvikpaum, aasii qaummaatitanaru q igniġuqpatitaqtuag, nipaturuallu sukpaluktuat, kallularuaġlu, nunalu aularu q, natatquġnasugruktuaglu.^h

Aġnaġlu Nimiġiaqġugu

12 ¹Tavra kamaŋaqtuag aliġnaq salapqinaru q qilaŋmi. Aġnaq annuġaalik siqinġmik, tatqiq isigaŋisa ataaniġliuni, sulġi niaqqumiñi niaqġutiqaqtuni

^x 11.4 Zec 4.3,11-14. ^y 11.6 a 1 K 17.1. b Ex 7.17-19. c 1 S 4.8. ^z 11.7 a Dn 7.7; Rev 13.5-7; 17.8. b Dn 7.21.

^a 11.8 Is 1.9-10. ^b 11.11 Ez 37.5,10. ^c 11.12 2 K 2.11. ^d 11.13 Rev 6.12; 16.18.

^e 11.15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14,27. ^f 11.18 a Ps 2.5; 110.5. b Ps 115.13. ^g 11.19 Rev 8.5; 16.18-21.

qulit malgugnik uvluġianik. ²Iġn̄iyasiñiqsuaq kiiqsuql̄uni iġn̄iñialakami nipaalañaruq. ³Aasiisuli alla aliugnaqtuaq salapqin̄aruq qil̄aṇmi. Uvva kamanaqtuaq kaviqsuaq nimiḡiaql̄uk, tallimat malgugnik niaqulik aasii qulinik nagruqaql̄uni, aasii tallimat malgugnik niaquḡutiqaql̄uni niaqqumiñi. ⁴Ilaan pamiuṇan kaligaṇagai piṇayuiṇich uvluġiañisa qil̄aum, aasii miḷuqsautivluġich nunamun. Tavra nimiḡiaql̄uk makitañaruq sivuġaani aġnam iġn̄isaġumaaktuam, niġisukḷugu miql̄iqtua anipqauraqpan. ⁵Aġnaq iġn̄iñaruq aṇunmik, atanniqsimannigniaqtuamik suaṇṇatiqpaqapiāgataġluni nunapayaanun, anauttaqaḡluni saviḷhamik umialgum anauttañanik. Tavra ilaan miql̄iqtua nuqitañaruq God-mun aquppiutaqpaṇiñullu. ⁶Aasii aġnaq pigruñaruq nunagluktuamun, iniksriuqtañanun God-im ilaanun. Tavrani munaqqsuaqquksrauniaql̄uni 1260 uvluni.

⁷Tavra aṇuyaksañaruq qil̄aṇmi, Michael-lu isaġuliṇiḷu aṇuyakḷugu nimiḡiaql̄uk, nimiḡiaql̄uktauu aṇuyagmiḷpaql̄ugu piqatigivluġich isaġuliṇi. ⁸Tavra nimiḡiaql̄uk akiiññaruq aasii ilaalu isaġuliṇiḷu iniksraiqsañaruq qil̄aṇmi tavraṇṇaaglaan. ⁹Tavra kamanaqtuaq nimiḡiaql̄uk igitañaruq anmun. Taamna aippaaġnisaaq nimiḡiaq, atiqaqtuag Tuunġaġmik Satan-miġlu, sagluqiraqtin̄at iñupayaurat nunami. Ilaa igitañaruq nunamun, sul̄i isaġuliṇi igitqatañaruq. ¹

¹⁰Tavra tusañaruṇa nipaturuamik nipimik qil̄aṇmi, uqallaktuamik, Paṇmapak annaurisaa God-im tikitchuq. Paṇmapak God-im iḷisimanaqsigaa suaṇṇatini Umialguniġmiñi. Paṇmapak Christ-ḡata iḷisimanaqsigaa ataniġnaqtuni, qanuq saṇutiṇat aniqatiipta igitauruq anmun, saṇutchiugaqtuaq iliṇiññik uvlumiḷu unnuamiḷu sivuġaani God-ipta. ¹¹Aniqatiipta akiiḷiṇaḡaat saṇutiktin̄, Satan, tuqutañaniḡaḡun Imnaiyaam aṇṇa maqiv̄luni, iliṇisalu ukpiġnaqtuaguvlutin̄ quliāqtuaġniġmikkun iḷumun ituamik, qanuq tuqutauniksratiṇ sugiñaitkaat. ¹²Tavraasii quviasukpagit̄ichi iḷuqasi iñuuruasii qil̄aṇmi. Aglaalli isumaagutiḷpak ilivsiññun, nunaa taḡiuḡlu qanuq Tuunġaum atqaqigaasi qinnautiqpaqql̄uni, qanuq iḷisimaruq piviksran̄i sivikhisilaan̄anik.

¹³Tavra nimiḡiaql̄uum iḷit̄chuġikami siṇitautilaamiñik nunamun, ilaan maliqatarras̄iḡaḡaa aġnaq iġn̄iñaruq aṇuḡauramik. ¹⁴Tavra aġnaq aitchuusiaqañaruq malgugnik kamanaqtuam tiṇmiaqpaum isaqquġnik tiṇitquvlugu nimiḡiaql̄uṇmiñ nunagluktuamun. Tavrani ini ilaa qaunakkusiaqaḡniāqtuq piṇasuni iḷalugich avvaġmik ukiuni. ¹⁵Tavra nimiḡiaql̄uk kuvisiñaruq imiġmik kuuktun qaniġmiññi aġnam tuṇaanun, uaqtitchukkaluāḡu ulittuamun. ¹⁶Tavra nuna ikayuiñaruq aġnamik, aasii nuna qupiñaruq, imaq-aasii imaiql̄uni qaiñaruq nimiḡiaql̄uum qanġaniñ. ¹⁷Tavrani nimiḡiaql̄uum suammautiṇaḡaa aġnaq, aasii aullaql̄uni aṇuyagiñagai kis̄iṇṇuqtañich miql̄iqtun̄isa, tamatkua kamaksriuat pitqurañiñik God-im sul̄i ukpiġnaqtuaguruat iḷumun ituamun salapqikkañanun Jesus. ¹⁸Aasiḷi nimiḡiaql̄uk makitañaruq taḡium siñaani.

Malġuk Niġruḷuuk

13 ¹Tavra uvvaṇa John tautuñaruṇa niġruḷuṇmik qakiruamik taḡiumiñ, qulinik nagrulik aasii tallimat malgugnik niaquqaql̄uni. Taapkunani qulini nagruṇiñi niaquḡutillaat inñaruq, sul̄i niaquḷlaaṇiñi aglautiṇavlutin̄ uqamaql̄uutit atqich pisaan̄ḡatauruat God-mun. ²Tavra niġruḷuuk tautukkaġaa inñaruq leopard-tun, isigañiasii nannun isigañisun, aasii qanġa lion qanġatun iḷuni. Tavra nimiḡiaql̄uum aitchuñagaḡaa niġruḷuuk suaṇṇanmiñik aquppiutaqpaṇmiñiḡlu kamanaqtuamiglu ataniġnaqunmik. ³Iḷaṇat niaquṇisa qiññaqañaruq tuquagun

^h 12.3 Dn 7.7. ⁱ 12.4 Dn 8.10. ^j 12.5 a Is 66.7. b Ps 2.9. ^k 12.7 Dn 10.13,21; 12.1; Jd 9.

^l 12.9 a Gn 3.1. b Lk 10.18. ^m 12.10 Job 1.6-12; Zec 3.1. ⁿ 12.14 Dn 7.25; 12.7.

^o 13.1 a Dn 7.3. b Rev 17.3,7-12. ^p 13.2 Dn 7.4-6.

ikiiliiiratun, aglaan taavruma tuquagun ikiija mamititaunjaruq, aasii inuupayaurat nunami maliguarraqsinqagaat nigruukuk kamasuuttaqivlugu. ⁴Iluqaqmin inuich qiksiginagaat nangaqlugulu nimigiakluk, qanuq ilaa aitchuinaruq atanignaunmiinik nigruukumun, sulii ilaaisa tainnatun piijammigaat nigruukuk, uqaqlutiq, Kiina itpa nigruukutun, sulii kia anuyakkumiinaqpaun?

⁵Tavra nigruukuk uqaqtitaunjaruq pigiipiagataqtuanik uqaluunik, sulii atanignaquotiqaitaunvuluni malgukipiaq malgugni tatqini. ⁶Taavruma uqamaqluutigirraqsinqagaa God atqalu, God-ivlu inuuvia taputivlugich inuupayaurat inuuruat qilajmi. ⁷Sulii anuyaktitaunjaruq God-im inuujinun sulii akiilivlugich. Tavraasii atanignaquisqsaujaruq tamatkunuja manjuqatigiipayaanun inuujnullu uqautchiinullu nunauruanullu. ⁸Sulii iluqaqmin inuuruat nunami qiksiginiaagaat nangaglugulu, inuupayaat atiqich aglausimanjichuat sivuani nuna savaagunaiinjanan makpigaanjinii inuuruat pigikkanjisa Imnaiyaam tuqutaunjaruam. ⁹Kiinaliqaa siutiqaqumi tusaggatiksranjik, naalaginli. ¹⁰Kiinaliqaa tigurauniagumi, tiguravujmugniaqtuq. Kiinaliqaa inuqaqtauniagumi, nalupqinaitchuq inuuktauniaqtuq savikpagaqlugu. Taamna pikpan, God-im inuujni iglutuutiruksraur utkupigutiqaqtuun naqlutigli.

¹¹Tavrani uvaña John tautulgitchuna allamik nigruukumik salapqisuamik nunamiin. Malgugnik nagruqaqniqsuaq imnaiyaatun aasii uqausiaqqluni nimigiqaluktun. ¹²Anjalatchinaruq sivullium iluqaanik atanignaqaqtaanik nigruukuum takkuani, aasii iluqaqmin inuuruat nunami qiksiksralinjarut nangaqlugulu sivulliq nigruukuk, tuquagun ikiiliiiraunjaruq mamititaunjaruq. ¹³Taamna aqulliq nigruukuk savajaruq kamaqaqtuanik aliugnaqtuanik, igniq-unni atqaqtitaqlugu qilajmiin nunamun takkuanni inuupayaat. ¹⁴Aasii aliugnaqtuatigun savaagipkaqtitakkanjisigun ilaanun sivugaani sivullium nigruukuum, sagluqinagaich tamatkua iluqaisa inuuruat nunami. Aqullium nigruukuum uqallautinajagai inuupayaurat nunami inuuraqpalitqvlugich qiksigiliglugu nigruukuk ikiiliiiraunjaruq savikpanmik aasii inuunajinihuni. ¹⁵Aasii taamna aqulliq nigruukuk suanajatiqanjaruq qaitchilavuluni inuggunmik inuunjananun nigruukuum, taamna inuuraqpana nigruukuum uqallasivlugu sulii tamatkua inuugiaktilaanatikun qiksiksrautaitchuat nangaisunjichuallu inuuraqpananun nigruukuum tuqutaqtvlugich. ¹⁶Sulii taavruma aqullium nigruukuum nalunaiinjutchiqsinniaagai taliqpinjisigun arganisa naaggaunnii qaujisigun iluqaisa inuich kamanaitchuallu kamaqalugaqtuallu, sugalliruallu iliapagaalugaqtuallu, atanigichuallu kivgallu. ¹⁷Kiinaliqaa tauqsigumiinainaiiaqtuq naagga tunisiyumiinainaiiaqtuq nalunaiinjutchiqsaunaisuaqumi taavrumina, atqanik nigruukuum naaggaunnii kisirrutaanik atqata. ¹⁸Kanjiqsisiqaqtuksraunniq ittuksrauruq taavrumuuna. Inuk kanjiqsisiqaqtuq kisitchili kisirrutaanik nigruukuum. Taamna kisirrutigaa inuum, kisirrutiaqtuq 666-mik.

Atuutaat Annaurauruat

14 ¹Tavrani uvaña John qiviajaruna, aasii tautunagiga Imnaiyaaq makitaruaq Iggim Zion qaajani, piqatiqaqluni 144,000 inuujnik piqaqtuanik atigmiinik Aapamiilu atqanik aglausimavlugik qaujinii. ²Tavra tusaanjaruna nipimik qilajmiin arriqaqtuanik tusaaruni qugluqtaqaktun kallulaqpaqtuallu. Nipi tusaakkaga injaruq nipinjisitun nuqaqtiligaqtuat atuqtuuragmata. ³Aasii ilinich atunjarut nutauruamik atuunmik sanmivlugich umialgun aquppiutanji sulii sanmivlugich sisamat inuuruat savaat umialijnallu. Kiapayaq ilitchumiinainajagaa taamna atuun aglaan 144,000 inuich annauraujaruat akunganniin nunam inujisa. ⁴Taapkua

⁴ 13.5-6 Dn 7.8,25; 11.36. ⁷ 13.7 Dn 7.21. ⁸ 13.8 Ps 69.28; Rev 3.5. ⁹ 13.10 Jr 15.2; 43.11.

¹⁰ 13.14 Mt 24.24; 2 Th 2.9-10. ¹¹ 14.1 Ez 9.4; Rev 7.3.

iñuich qaunaginarut inmiñnik allatuunmiñ, ilinjich tuvaaqataitchut. Ilinjisa maliguanjagaat Imnaiyaaq sumulliqaa aullağman, annaurraunjaruat akunganniñ iñupayaaat, aasii ilaagaaqtatqaañjarut God-mun Imnaiyaamullu.^w ⁵ Taapkua iñuich ilisimananjaitchut saglulugich. Pasiñagumiñaitchut.^x

Piņasut Isagulgich

⁶Tavrani tautunjaruņa allamik isagulijmik tijmiruamik qutchikłuni silami, piqaqluni allanjulaitchuamik tusaayugaagiksuanik quliatqaağiraksranik iñupayauranun iñuuruanun nunami, nunauruapayaanun manjuqatigiñnullu uqautchiñnullu iñuñnullu. ⁷Tavra ilaa uqallanjaruq nipatuvluni, Qiksiksrautiqağitchi God-mun nangaglugu kamanautaagun, qanuq isivgiñniksraņa iñuñnik tikitchuq. Puttitchi qiksigitlugu sivuğanun God-im savanjaruam qilañmik nunamiglu, tağiumik maqsraluktuanik imiñnik. ⁸Allasuli iglua isagulik malgutinaruq sivulligmun uqallakłuni, Suksraunğıqsauruq, kamanaqtuag Babylon suksraunğıqsauruq. Qanuq Babylon inanjagai iñupayaurat aasii wine-tuqatigivlugich wine-ñanik allatuutiqañmi.^y ⁹Allasuli piñayuak isagulik malgutinaruq taapkuñuņa uqallakłuni nipatuvluni, Iñuum kialiqaa qiksigitlugu nangaqpagu niğrułuk iñuuraqpañalu, sulı nalunaiñjutchiqsinğagumi qaumigun naagga argañmigun, ¹⁰ilaaptauq imiğniağmiuq wine-ñanik God-im qinnautaata, kuviraunjaruamik avuğaluagñagu qallutaanun God-im tatavsautaan. Iluqağmiñ qiksiksraqtuat niğrułunıñnik nagliksaaqtitauniaqtuq igniğmik itchimiglu tivluktuanik kakavyañmik sivuğanıñni piłutaitchuat isagulgich Imnaiyaavlu.^z ¹¹Suli puyua nagliksaaqtirruataata avyualanjaruq taimuņa isuitchuamun, sulı ilinjich piłaiñaiqsiağviitchut, uvlumi naagga unnuami, taapkua qiksiksrautiqaqtuat niğrułunıñmun iñuuraqpañanullu, sulı kisupayaaat nalunaiñjutchiqsittuat ilaan atqanik.^a

¹²Tainna piraummata taapkua iñuich, God-im iñuñi qapiñaisaaqtaulich iglutugumiñaqsilugich nagliksaaqtirrusiat tamatkununı kamaksruruanun God-im pitqurañiñnik ukpiğutiqaqtuanullu Jesus-mun.

¹³Tusaanjammiuņa nipimik qilañmiñ uqallaktuamik, Aglauttuuñ una. Quviasuglich tuquruat tavrannajaaglaan savautivlugu Ataniq. Ilitqusigiksuum kiugaa, Taamna ilumun ittuq. Ilinjich piłaiñaiqsiağniaqtut siggaqiniğmiñniñ, qanuq qilañmugniaqtut akilıusiaqağiağlutinj savaurriñiğmikmun.

Kivrivik Katitchiviglu Nunami

¹⁴Tavrani uvana John qivianjaruņa, aasii tautukługu qatitqaaq nuvuya, aquppiruağlu nuvuyami iñuk inniqsuaq Iğñinjatun Iñuum, kaviqsuamiñ manijmiñ niaquğutilik niaqumiñni, sulı ipiktuamik kivriñmik saagaqluni.^b ¹⁵Allasuli isagulik anıñammıuq añaayyuvikpañmiñ, ququulavlugu nipatuvluni taamna aquppiruaq nuvuyami, Kivriñ kivrisiñnik, aasii katitchilutin, qanuq katichisagviksraq tikitchuq, palauvaksrat nunami kipinaqsirut.^c ¹⁶Tavra taavruma aquppiruam nuvuyam qaanani atuqsanagaa kivrisini nunamun, aasii nunami palauvaksrat katitaujarut.

¹⁷Tavra allasuli isagulik anıñaruq añaayyuvikpañmiñ qilañmi, piqağmiñiqsuaq ipiktuamik kivriñmik. ¹⁸Tavrani allasuli isagulik ataniğnaqutiqaqtuag igniğmun qainjaruq ikipkaiñmiñ. Ilaa ququulanjaruq nipatuvluni taavrumuņa isagulijmun ipiktuamik kivrisiqaqtuamun, Kivriñ kivrisiñnik, aasii katillugich siğñanjich napaaqtuayaañisa nunam, qanuq grapes kipinaqsirut. ¹⁹Tavra isagulgum kivrisautiginagaa kivrisini nunamun aasii katilugich grape-ñich napaaqtuayaaat,

^w 14.4 Ex 23.19; Jas 1.18. ^x 14.5 Zep 3.13. ^y 14.8 Is 21.9; Jr 51.8; Rev 18.2.

^z 14.10 a Is 51.17; Jr 25.15; Rev 16.19. b Gn 19.24; Ps 11.6; Ez 38.22. ^a 14.11 Is 34.10. ^b 14.14 Dn 7.13.

^c 14.15 Jl 3.13.

aasii miłquqsautivlugich ilūnanun kamañaqtuamun wine-liuǵvianun qinnautaata God-im. ²⁰Tavra wine-liuǵviniimi grapes ivsaiyaŋagaich siłataani iniqupaum, aasii auk maŋinaruq wine-liuǵviniimiñ 200 mile-tun aasii tallimatun isigagniqtun ititigivluni.^d

Isaǵulgich Aŋalatchiruat Iñuiliuǵutiqaŋnik

15 ¹Tavrani uvaŋa John tautuŋaruŋa allamik aliuǵnaqtuamik kamañaqtuamik qilaŋmi, tallimat malǵuk isaǵulgich piqaqłutinj tallimat malǵugnik iñuiliuǵutiqaŋnik aqulliqsaaǵutinik. Taapkuniŋa qinnautaa God-im aǵiusaqtuq. ²Tavra tautuŋagiga arriliñaqtuq tagiutun igalauratun ilaŋavluni igniǵmik, taapkualu akiiliñniñktuat niǵrułtuŋmik iñuuraqpaŋaniglu kisirrutaaniglu atqata. Taapkua makitaniqsut siñaani tagium igalauratun ittuam tigummivlugich nuqaqtigich atuqtuurt God-im aitchuutiŋi. ³Tavra ilinċich atuŋarat atuutaanik Moses kivgaŋata God-im, atuutaaniglu Imnaiyaam uqaqłutinj,^e

Ataniiq God Sapiǵñaqtuatiin, qanutun kamañaqtigirut aliuǵnaqtigirullu savaatin. Umialguruatiin nunapayauranun, qanutun nalaunŋatigirut ilūmun ittullu piłǵutchisin.

⁴Kia qiksiginiaŋitpatin Ataniiq? Kia uqaqtigisunċiñiaqpaun kamañautin? Qanuq kisivich piłuutaitchutin. Nunauruapayaat qaiñiaqtut aasii naŋaǵlutin, qanuq nalaunŋaruat piratin tautuŋagaich iluqaǵmiŋ.^f

⁵Tavruruma aquagun uvaŋa John tautuŋagiga ilaaguqaqtauruq ini aŋaayyuvikpaŋmi qilaŋmiittuami aŋmaqtuq.^g ⁶Aasii taavrurumaŋa ilullianiñ aŋaayyuvikpaum iñukpalliŋarut tallimat malǵuk isaǵulgich piqaqłutinj tallimat malǵugnik iñuiliuǵutiqaŋnik annuǵaanaŋavlutiŋ salumaruanik qaummagiksuanik ukiłhaaǵiksuanik, sulī satqagutiqaqłutiŋ kaviqsuaniñ maniñiñ. ⁷Tavra ilaŋata sisamat iñuuruat savaat aitchuŋagaj tallimat malǵuk isaǵulgich tallimat malǵugnik maniñmiñ kaviqsuamiñ piłianik puvialuŋaanik puggunik siłivinŋaruanik qinnautaaniq God-im iñuuruam taimuŋa isuitchuamun. ⁸Tavra aŋaayyuvikpak siłivinŋaruq itchimik qaumanganiñ suaŋŋataaniłlu God-im. Kiñaliqaa isigumiñaiñaruq aŋaayyuvikpaŋmun naatchitchiaǵilugich tallimat malǵugnik iñuiliuǵutiqaŋnik qaǵǵisikkaŋiñniñ tallimat malǵuk isaǵulgich.^h

Puvialuŋaat Puggut Imalgich Qinnautaaniq God-im

16 ¹Tavrani tusaanaruŋa nipaturuamik nipimik aŋaayyuvikpaŋmiñ uqallaktuamik tallimat malǵugnun isaǵulċinun, Aullaǵlusi kuviyaqtuqsigik nunamun tallimat malǵuk puvialuŋaat puggut imaqaqtuut qinnautaaniq God-im. ²Tavra sivulliq isaǵulik aullaŋaruq aasii kuvivlugu pugguni nunamun. Tavruraaŋi tataamaanaqtuut kiiqsuǵnaqtuallu kiłliǵruat qaiŋarut iñuŋnun nalunaiñŋutaqtuqtuanun niǵrułtuŋum nalunaiñŋutaŋanik qiksiksrautiqaqtuanun naŋaǵqługulu iñuuraqpaŋa. ³Iǵluasuli isaǵulik kuvisiŋaruq puggumiñik tagiumun, aasii tagiuq irruŋiñaruq auŋatun tuquŋaruam iñuum, aasii iluqaqpiuraǵmik uumaruurat tagiumiittuat tuquŋarut. ⁴Piŋayuakta isaǵullak kuviŋagaa pugguni kuugnun maqsraluktuanullu imiǵnun, aasii immat auŋaruat.^j ⁵Tavra uvaŋa John tusaanagiga isaǵulik ataniǵnaqtuqaqtuq immannun uqallaktuq, Nalaunŋapiaqtutin tatavsaikevich tainna, ilivich ittuatiin inŋaruatiillu, Piłuutaitchuatiin. ⁶Qanuq iñuich maqipkaŋarut auŋiñniñ ukpiqtuut uqaqtinċisalu God-im, aasiłi ilivich aitchuŋagitin auŋmik imiksraŋannik. Tainnagaksraurutkiataŋ. ⁷Tavra tusaanaruŋa nipimik ikipkaiviŋmiñ uqallaktuamik, Aaŋ, Ataniiq God Sapiǵñaqtuatiin, ilūmun nalaunŋapiaqtut ilivich tatavsautitin.

^d 14.20 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Rev 19.15. ^e 15.3 Ex 15.1-18. ^f 15.4 a Jr 10.7. b Ps 86.9. ^g 15.5 Ex 38.21.

^h 15.8 Ex 40.34; 1 K 8.10-11; 2 Ch 5.13-14; Is 6.4. ⁱ 16.2 Ex 9.10; Dt 28.35. ^j 16.4 Ex 7.17-21; Ps 78.44.

⁸Sisamaŋat isaġulgich kuvisiŋaruq puggumiñik siqiñiġmun, aasii siqiñġum ikinġagai iñuich uunaqpaiñuni. ⁹Iñuich ikinġagai suamaruam uunnaum, aasii ilaisa taimaqłuktanġagaat atqa God-im suanġatiqaqtuam tamatkunurġa iñuilliuġutiqpaŋnun, sulii ilinġich isumalitqinaitchut nangaiñitkaallu kamaŋaŋniġlugu. ¹⁰Tallimaŋat isaġulgich kuvisiŋaruq puggumiñik aquppiutaqpaŋanun niġrułtuum, aasii niġrułtuum atanniqsimmataa taaqsinaruq. Iñuich kinġmaŋagaich uqqatin kiiqsuqpaiñutiñ.^k ¹¹Sulii uqamaġlugvigiŋlugu God qilaŋmiittuaq pisigivlugich kiiqsuġnitinġi kiliġruatiglu, sulii isumalitqinaitchut pigiitчуaniñ pilġsimiñiñ. ¹²Itchaksraŋat isaġulgich kuvisiŋaruq puggumiñik kamaŋaqtuamun kuuġmun Euphrates-mun, aasii imaŋa kuugum imaiŋaruq, itqanaiqsaġlugu iglauyaaksraŋat umialgich qavaŋġamiñ.^l ¹³Tavraasii uvaŋa John tautuŋaruŋa piŋasunik ilitqusiġluŋnik qinñaaqtuaniñ naaġaayisun pikiaqtuaniñ qanġaniñ nimigiaġtuum sulii qanġaniñ niġrułtuum sulii qanġaniñ uqaqtaunġuuaqtuam God-mun. ¹⁴Tavra taapkuu ilitqusiġluich savaktuat aliuġnaqtuaniñ. Taapkuu piŋasut ilitqusiġluich aullaŋarut umialiŋnun nunami iluqaani ittuanun atautchimuktitchaġlugich aŋyuaquvlugich kamaŋaqtuami uvluani tatavsautaata Sapiġñiaqtuam God-im. ¹⁵Uvva, qaiñiaqtuŋa tigligayuktitun, uqaqtuq Ataniq. Quviasugli iñuk itqumaruq, annuġaani atuġlugich aullaġuniñuni annuġailaġluni aasii qiniqtinġiñuni annuġailaġluni.^m

¹⁶Tavra ilitqusiġluich katinġagaich umialgich inimun taggisiaqtuamun Jew-guruat uqausiatigun Armageddon.ⁿ ¹⁷Tallimat malġuakta isaġulgich kuvinġaga pugguni siġlamun. Tavraasii kamaŋaqtuq nipi nivliŋaruq aquppiutaqpaŋmiñ aŋaayyuvikpaŋmi, uqallakłuni, Naatchirut. ¹⁸Tavraasii qaummatitaŋaruq igniġuupatitaqtuq, nipaturuallu sukpaluich, kallularaġaqtuaglu, nunalu aualaġpakłuni. Qanġaunniñ nuna tainnatun aulanaitchuq iñuk savaagumman. Taamna suagiñiñiŋsraunaruq qanġapak nunam aulaninaniñ.^o ¹⁹Kamaŋaqtuq iniqpak qupinaruq piŋasuułuni, aasii iniqpaŋich nunaauruat suksraunġinaruq. God-im itqanġaga kamaŋaqtuq Babylon, nuŋuutchipiaġataquvluġu qallugauranik suamaruam qinnaunmi.^p ²⁰Sulii qikiqtapayaat qiniġnaiŋarut, iluqaġmiglu igġich piinaruq.^q ²¹Sulii kamaŋaqtuq natatquġnat, uqumaisilaqtuq sukautiqpaktun kataganaruq qilaŋmiñ iñunun. Aasii iñuich uqamaġlugvigiŋagaat God pisigivluġu iñuilliuġutiqpak natatquġnanik, tatamaanaqpaiñuni taamna iñuilliuġutiqpak.^r

Allatuqtiqpak

17 ¹Tavrani ilaŋata isaġulgich tallimat malġuuruat piqanaruq tallimat malġuŋnik puvaluŋanik puggunik qaiŋluni uvamnun John-mun uqallautinġagaŋa, Qaiñ, tautuktinniagikpiñ tatavsauksiaksraŋanik kamaŋaqtuam allatuqtim aġnam, taavruma kamaŋaqtuam iniqpaum napaŋuam qitqanni iñugiaktuat kuugich.^s ²Umialiŋi nunam allatuqatiqanaruq taavrumiŋa kamaŋaqtuam allatuqtimik, sulii iñunġi nunam imiŋasisiqanaruq imiqłutiŋ wine-ŋanik allatuutaata.^t

³Tavra ilitqusiġiksuam aŋalanġagaŋa, aasii isaġulgum aullautinġagaŋa nunagłukuamun. Tavrani tautukkiga aġnaq aquppiruq qanġani kavviġiksuam niġrułtuum pigiitчуanik atignik aġlaqtuam iluqaani qaamiñi. Taamna niġrułluk tallimat malġuġnik niaquqtuq, sulii qulinik nagruruqłuni.^u ⁴Aġnaq annuġaaqanaruq suŋauraammaġikusuanik kavviġikusuaniglu, sulii qiniyunaqusiŋavluŋi maninġik

^k 16.10 Ex 10.21. ^l 16.12 Is 11.15. ^m 16.15 Mt 24.43-44; Lk 12.39-40; Rev 3.3.

ⁿ 16.16 Jg 5.19; 2 K 9.27; 23.29; 2 Ch 35.22; Zec 12.11. ^o 16.18 Rev 8.5; 11.13,19.

^p 16.19 Is 51.17; Jr 25.15; Rev 14.10. ^q 16.20 Rev 6.14. ^r 16.21 Ex 9.23; Rev 11.19. ^s 17.1 Jr 51.13.

^t 17.2 Is 23.17; Jr 51.7. ^u 17.3 Rev 13.1.

kaviqsuanik uyaġaṅnik akisuruanik, suli qatiqtuanik uyaġaṅnik akisuruanik. Saagaqanaruq kaviqsuamiñ manijmiñ qallugauramik silivinjaruamik naġġunapiaġataqtuamik suli salumairruṭiñiñk qaipkakkaniñiñk allatuutaata.^v ⁵Suli aġnam qauṅani aglausimanjaruq atiq kañiqsiñaiñaq, Babylon kamañaqtuaq, aakaṅat aġnat allatuqtipayaurat, suli naġġunapiaġataqtuanun agvisauruaq inuuraqpaṅnun qiksikkunmik nunam inuñiñi. ⁶Tavra tautuṅaġiga aġnaq, imiñasiruaq auṅannik God-im inuñisa auṅanniglu inuktauruaq pisigivlugu ilumun inniqṭiñ Jesus-mun. Tautukapku aġnaq, aliupiaġatanaruṅa. ⁷Tavra isaġulġum apiġinġagaṅa, Suvlutin aliupich? Quliaqtuaġutiniġikpiñ kañiqsiġunaitchuananik aġnam, niġruḥuuvlu kakaksigivigik-kaṅata niaquqaqtuam tallimat malġugnik suli qulinik nagruqaqtuam. ⁸Niġruḥuk tautukkan inuunaruq, paṅmapak inuunaiqsuq, mayuġumaaqsiruq natqilamiñ putumiñ aasii aullaġluni suksraunġiqsayaqtuġluni. Inuich inuuruat nunami atinich aglautaṅaitchuat makpiġaaniñiñun inuuruat nunaṅa savaagumman, aliugniaqtut tautuġlugu niġruḥuk, qanuq inuunaruq inuunaiqsuq aasii salapqitqigñiaqtuq.^w

⁹Isumattutiqaqtuksrauniq kañiqsiġuqaqtuksrauniġlu taavrumuuna iliruq. Tallimat malġuk niaquṅi niġruḥuum sivuniqaqtut tallimat malġugnun qimiqqanun aġnam aquppiviñiñk. ¹⁰Taapkua suli sivuniqaġmiut tallimat malġugnun umialinun. Tallimaiñich umialgich taapkunani umialġunaiqsitaunaruq, atausiq umialguruq-suli, iġlu qaiñaitchuq, aasii qaigumi umialguurallañniaġaluqtuq sivikitchuami. ¹¹Aasiñi taamna niġruḥuk inuunaruq paṅmapak inuunaiñaruq, tallimat piñayugġaat umialgich aglaan ilauruq tallimat malġuṅnun umialinun. Aasii umialguanikkumi aullaġniaqtuq suksraunġiqsayaqtuġluni.

¹²Aasii taapkua qulit nagruich tautukkatin qulit umialgich ait-chuusiaqaaniñaitchuat-suli umialguniġmi suaṅṅanmik, aglaan aitchuusiaqaġumaqtut ataniganaqunmik umialiktitun sivikitchuami, iluqaġmiñ piqatigilugu niġruḥuk.^x ¹³Taapkua atausiuruamik isumaqtut aasii aitchuutivlughich suaṅṅatitiñ ataniganaqutitiglu niġruḥuṅmun. ¹⁴Iliñich aṅuyaṅniaqtut Imnaiyaamun, aasii Imnaiyaam ilaallu ququaqtañisa piksraqtanñisalu ukpiġnaqṭitiñ maliguaqtauruallu ilaanun akiñiñiaġaich, qanuq ilaa Ataniġaqtat atangich suli Umialigġaat umialgich.^y

¹⁵Isaġulġum uqallautivsaṅaṅaṅa, Imġich tautukkatin aġnam aquppivigikkani sivuniqaqtut inuñnik inuġiapiaġataqtuanik nunauruaniglu uqausipayaaniglu.

¹⁶Qulit nagruich tautukkatin, niġruḥuġlu uumikñiñiaqtut allatuqṭimik aġnamik. Iliñisa aanniġaqtat suġautapayaaniñiñk aasii qimaglugu annuġaiñaq. Ilaisa niġiñiaġaqtat timaa suksraunġiġluġulu ikipkaġlugu. ¹⁷God-im isummiqsinqaġai kipiqtutigiymiañaqsiñivlughich taññiġuġlughich ilaan sivunniutini savaaġitquvlughich atisiñlutin, suli niġruḥuṅmun aitchuutivlughich suaṅṅatitiñ atanniqsimanniñiñmi God-im uqaluñi taññiqsiġilughich. ¹⁸Aġnaq tautukkan sivuniqaqtuq kamañaqtuamik iniquaṅmik atanniqsimanniktuamik umialinñiñk nunam.

Babylon Suksraunġiqsauruq

18 ¹Taavruma aquagun uvaṅa John tautuñaruṅa allamik isaġuliñmik atqaqtuamik qilañmiñ. Ilaa kamañaqtuamik ataniganaqutiqanaruq, aasii nuna iluqaan qaummaġiksiṅkaṅaṅa ilaan qaumaniñmiñk. ²Tavra ilaa ququulanaruq nipatusipiaġataqṭuni, Babylon kamañaqtuaq suksraunġiqsauruq, suksraunġiqsauruq. Inigiliutiġaat tuunġaich, inigiliutiġaat qanusipayaat ilitqusiñiñk, inigiliutiġaat iluqaġmiñ pigiitchuat uumiñiaqtuallu tiñmiat.^z ³Qanuq ilaan aitchuñagañi wine-gunmiñk imiqṭiñiñk inupayaurat, wine-ṅanik allatuutiqaṅmi. Suli umialinñisa nunam allatuqatigianiñiaġaqtat ilaa,

^v 17.4 Jr 51.7. ^w 17.8 a Dn 7.7; Rev 11.7. b Ps 69.28; Rev 3.5; 13.8. ^x 17.12 Dn 7.24.

^y 17.14 Dt 10.17; Rev 19.16. ^z 18.2 a Is 21.9; Jr 51.8; Rev 14.8. b Is 13.21; Jr 50.39.

suli tauqsiġñaiaqtinġi nunam suġallautiqanjarut suġalġanik pitqurailaġninqata.^e ⁴Tavrani uvaŋa John tusaanġammiiuġa allamik nipimik qilaŋmiñ uqallaktuumik,

Annisitchi Babylon-miñ, iñutkaa annisitchi ilaaniñ. Ilauruksraunġitchusi piļuutiŋiñi. Ilauruksraunġitchusi tatavsasiaŋiñi.^b

⁵ Qanuq ilaan piļuutiŋi qaliġiiksittut qutchiksisigivlutinġi qilaqtun, aasii God-im naluruuraagñiaŋitkai ilaan piļuutiŋi.^c

⁶ Akisaġvigisiuŋ Babylon aulatchisiatun ilivsiñnik suli paaqliġlugich ilaan savaanġi malġuktun ililugich, immiġlugu ilaan qallugauranġa wine-mik malġuktun kimnaqsilugu ilaan imiksriuqtanġatun ilivsiññun.^d

⁷ Aitchuqsiuŋ nagliksaaġutiqpaŋmik isumaaluunmiglu nalliġaaġlugu nanġausiaġinaraŋa susunġisaagutiqpaŋalu. Qanuq inmiñun uqatiugaqtuq inna, Uvva aquppuruŋa umialik aġnaq. Uilġanaitchuŋa, ilitchuqsriyumiñaitchuŋa isumaaluunmik.^e

⁸ Tavra ilaan ihuiliġugutiqpaŋi qaiñiaqtut uvlumi atautchimi, nanġirrutiqpaich isumaaluullu kaaksiuŋiġllu, suli ilaa ikirauniaqtuq igniġmik, qanuq sapigñiaqtuq Ataniq God isivġiiruaq ilaanik.

⁹ Tavraasii umialiŋi nunam, allatuqatiqanjaruat pitqurailaqtigivlugulu ilaa, qianiaqtut uigualalutiglu pisigilugu iniqpaum tautukumirruŋ puyua ikualaninġan.^f

¹⁰ Iliŋich makitaniaqtut uŋasiġlutinġi, sivuuqatigilugu ilaan nagliksaaġutiqpaŋa, suli uqaġlutinġi, Yaqhii, yaqhii, ilivich kamaŋaqtutin iniqpaak, ilivich sapigñiaqtuatiin iniqpak Babylon. Atautchimi ikarraġmi tatavsaaqtauganiktutin.

¹¹ Tavraasii tauqsiġñaiaqtinġi nunapayaam qianjarut kiŋuvġunjarullu ilaanik, tauqsiqsiksraiġniġmata suġauttatini tavrannġaaglaan.^g ¹² Tauqsiqsiksraiqsut maniich kaviqsuat, qatiqtuallu maniich, uyaġailu akisuruat qatiqtuallu akisuruat uyaġaich, ukiġhaaġiksuaallu qatiqtaat, suŋauraammaġiksuaallu ukiġhaat, siluiliġu kavviġiksaallu ukiġhaat, qanusilimaallu ayuġnaqtuq qiruich, qanusilimaat savaat tuugaaniñ, qanusilimaat akisuruat qiruich, patukpaiġllu, saviġhallu qatiqtaallu uyaġaich igluqpaksriat,^h ¹³ sinimakkaluat, avuuġutit, ikipkaqtugich tivraġiksautit, myrrh-lu, tivraġiksuaallu, wine-lu, uqsruq, palauvagiksaaq palauvaksraġlu, immuliviich aŋusalluġiich imnaiġllu, tuttuqpaiġllu tuttuqpirautillu, kivgallu iñukkaluat-unniġllu tuniuqqaqtugich tauqsiqsuqtuġiġllu. ¹⁴ Tauqsiġñaiaqtit uqallautigaat ilaanun, Supayaat nakuuruat kipigñiuttaġikkatin pigisuklugich taimmaurut, suli iluqaġmiŋ umialgutitin suġalġich, qiñiyunaġniġiġllu piiqsut, aasii qakuguluunnii paqtichumiñiaġitin.

¹⁵ Tauqsiġñiutliġich tamatkununġa tauqsiġñiutinik, umiallaktuat taavrumanġa, iniqpaŋmiñ makitaniaqtut uŋasiksuami, iqsigilugu nagliksaaqtitauniġa, qialutinġi kiŋuvġulutuliglu,ⁱ

¹⁶ Yaqhii, yaqhii, taamna kamaŋaqtuaq iniqpak annuġaaqanġaluaqtuaq ukiġhaaġiksuanik, suŋauraammaġiksuanik kavviġiksuaniglu, qiñiyunaqsisuqtanik maniñnik kaviqsuanik, uyaġanġiglu akisuruanik, qatiqtuaniglu uyaġanġik akisuruanik. ¹⁷ Ikarraġmi atautchimi tammaiġai iluqaisa umialgutini. Suli iluqaġmiŋ umialinġich taġiūsiuqtillu iñuich, umiaqpaqatit iluqaġmiglu akiñnġagniaqtuat taġiūmi makitanjarut uŋasiksuami,^j

¹⁸ suli nipaalanjarut qinillaan isia ikualaninġan, Iniqpaŋmik allamik piiñjaruq taavrumatun kamaŋaqtuatun iniqpaktun.^k ¹⁹ Tavra iliŋich nalluqsranjarut nunam avyuanik niaqumiŋun, qiallaġmiŋ kiŋuvġullaġmiglu nipaalavlutinġi, Yaqhii, yaqhii, kamaŋaqtuaq iniqpak iluqaġmiŋ umiaqpaqatuat taġiūmi suġallaktuat ilaan umialgutiniġun. Atautchimi ikarraġmi suksraunġiqsauruq.^l

²⁰ Quviasukpautigiun qilaak suksraunġiqsauniġa. Quviasukpagitichi God-im iñuŋi tiliraurasiġu uqaqtaurasiġu God-mun, qanuq God-im tatavsanaġaa iniqpak

^e 18.3 Is 23.17; Jr 51.7. ^b 18.4 Is 48.20; Jr 50.8; 51.6,45. ^c 18.5 Gn 18.20-21; Jr 51.9.

^d 18.6 Ps 28.4; 137.8; Jr 50.29. ^e 18.7-8 Is 47.7-9. ^f 18.9-10 Ez 26.16-17. ^g 18.11 Ez 27.31,36.

^h 18.12-13 Ez 27.12-13,22. ⁱ 18.15 Ez 27.31,36. ^j 18.17 Is 23.14; Ez 27.26-30. ^k 18.18 Ez 27.32.

^l 18.19 Ez 27.30-34.

savaanġun.^m ²¹ Tavrani sapiġñaqtuq isaqulik tigusinjaruq uyaġagruaġmik kama-naqtuatun kaivragrauqtun ittuamam aasii miłqsautivlugu taġiumun, uqallakłuni, Tainnatun Babylon kama-naqtuq iniqpak miłqsaurrauniaqtuq suammatilugu, aasii tautugnatqigñianjitchuq tavrannaaglaan.ⁿ ²² Suli nipiñich nuqaqtiligaqtit atuqtillu, suvluaqtugnaniglu nipauqłuktautiniglu atuqtuuraqtit, tusaġnatqigñianjitchut ilijni tavrannaaglaan. Piliuqti qanusilimaanik tautugnatqigñianjitchuq ilijni, suli tusaġ-naġniya palauvaksriuġutim tusaġnatqigñianjiniñmiuq ilijni.^o ^p ²³ Suli qaummaña nannim qaummaġitqigñianjitchuq ilijni tavrannaaglaan, suli nipiñich uiksrautivlu nuliaksrautivlu tusaġnatqigñianjitchuk ilijni tavrannaaglaan, qanuq ilivich tauqsigñiaqtitin kama-naqtuagunjarut nunami, suli nunam iñunji iluqatinj sagluqiraujarut ilivich anjatkuunipkun. ²⁴ Suli Babylon tatavsauqtaunjaruq, qanuq aujat God-im uqaqtinjisa iñunjisalu tautugnanjaruq iniqpañmi. Anjami aujat iluqaġminj tuqutaunjaruat nunami.^q

19 ¹ Taavruma aquagun uvaña John tusaanjaruña nipiqañatitun ittuamam iñugiapiagataqtuat iñusalaich qilañmi nangairuanik, Nangaqtauli God. God-igigikput annaurriljaruq, kama-naqtuq, suanñatiqaqtauglu. ² Qanuq ilaan isivgiutiñi ilumun ittut nalaunjarullu. Ilaan tatavsanaġaa aġnaq allatuqtiqpak maqutçhiraq nunam iñunjiñik allatuunmigun. God-im tatavsanaġaa qanuq tuquġanaġai God-im kivgañi.^r ³ Atausivsaami nivlivsaanjarut, Nangaqtauli God. Isiq iniqpañmiñ qunmuktuqtuq taimuña isuitçhuamun.^s ⁴ Tavrani iñuniñnaq sisamat umialijnat sisamalla uumaruat savaat punjarut aasii qiksivlugu nangañagaat God aquppiruq umialgum aquppiutanjini uqaqłutinj, Amen. Nangaqtauli God.

Imnaiyaq Niqinaqiruq Katirrusiqunmik

⁵ Tavrasuli nipi nivliñammium umialgum aquppiutanjiniñ uqaqłuni, Nangaqsium God-ikput iluqasi ilaan kivgañi iñupayaallu kama-naqtauli kama-naqtaullu qiksiksrautiqtaqtuat ilaanun.^t ⁶ Tavrani tusaanjaruña nipaatiqtun iñugiapiagataqtuat iñusalaich ittuamam, ilaimña quġluqtaqpaum imaavalua kallulaqpaqtauglu. Tusaanjanigta uqallaktuat, Nangaqsium God. Ataniq God-ikput Sapiġñaqtuq umialguruq.^u ⁷ Quviasukpakta quyalutalu. Nangaġlakput Ilaa kama-naqtuq, qanuq katirrusiqiniksraña Imnaiyaam tikitchuq, suli ilaan nuliaksrautaa inmiñik itqanaiganiktuq.^v ⁸ Nuliaksrautaa annuġaaksriqsaujaruq qatiqtuamam ukiłhaaġiksuamam salumaruamam qivliqtuamiglu, qanuq ukiłhaaġiksuq sivuniġigaa God-im iñunjisa nalaunjaruakun savaanisa.^w ⁹ Tavra isaqulugum uqallautinjagaña, Aglauttuñj una, Quviasuglich tamatkua aiyugaaqtauruat katirrusiqinikun niqinaqivianun Imnaiyaam. Suli isaqulik uqallavsaanjaruq, Tamatkua tamarra ilumun ittut uqaluñi God-im.^x ¹⁰ Tavrani punjaruña isaqulugum isiganjñun qiksivlugu, aasii ilaan uqallautinjagaña, Tainna piñnaq. Uvaña kivgaucqatigigijma suli aniqatiivilļu ilaġigaanja kamaksriuat ilumun ittuamam Jesus salapqikkañanik. Qiksivlugu nangañuq God. Qanuq ilumun ittuamam Jesus salapqikkañata puttusripanamigai uqaqtini God-im quliaqtaugitquvlugu ilumun ittuaq.

Kakaksiqsuaq Qatiqtuami Tuttuqpañmi

¹¹ Tavrani tautunjaġa qilaq anmaqtuq, aasii tautukługu qatiqtuq tuttupak. Taamnaasii kakaksiqsuaq atiqanjaruq Ukpignaqtuamam ilumullu ittuamam, suli nalaunjaruakun ilaa isivgiiruq anuyaktuġlu.^y ¹² Ilaan irrak injaruk ikualaruatun igniqun, suli niaquani iñugiaktut niaquġutit, suli ilaa atiqanjaruq aglausimaruamam iñuum kialiqaa nalukkañanik aglaan kisimi.^z ¹³ Ilaa atuñjaruq akuqturuamam

^m 18.20 Dt 32.43; Jr 51.48. ⁿ 18.21 a Jr 51.63-64. b Ez 26.21. ^o 18.22 Is 24.8; Ez 26.13.

^p 18.22-23 Jr 7.34; 25.10. ^q 18.24 Jr 51.49. ^r 19.2 Dt 32.43; 2 K 9.7. ^s 19.3 Is 34.10. ^t 19.5 Ps 115.13.

^u 19.6 a Ez 1.24. b Ps 93.1; 97.1; 99.1. ^v 19.7-8 Eph 5.23-32. ^w 19.8 Rev 7.14. ^x 19.9 Mt 22.2-3.

^y 19.11 a Ez 1.1. b Ps 96.13; Is 11.4. ^z 19.12 Dn 10.6.

annuġaamik auguaqtanaruamik. Suli atiq taiguutigikkana God-im Uqalua.^a

¹⁴Suli anuyaktinisa qilaum malinagaat, kakaksiqtutin qatiqtuani tuttuqpanni, annuġaqaqtutin salumaruanik qatiqtuanik ukihaagiksuanik. ¹⁵Aullarrinjata qanġaniñ qainjaruq ipiktuq savikpak akimmatiginiakkaña anuyakkumigich nunauruat. Ilaan atanniqsimaniġai nunauruat suanġatiqpaqapiġataġluni anauttaqaġluni saviġhamik umialgum anauttanjanik. Ilaan ivsaiyaġniġai grapes tunmaġlugich ivsaiyaiviani wine-liuġviata suamavluni qinnautaata Sapiġnaqtuam God-im.^b ¹⁶Suli akuqturuami annuġaamiñi sivyamiñilu atiqanjaruq aglausimaruamik, Umialgat umialgich suli Atanġat atanġich.^c

¹⁷Tavrani uvaña John tautulgitchuña isaguliġmik makitaruamik siqiniġmi, aasii nipatusivluni ilaan quqanġagai iluqaisa tiġmiat tiġmiruat silami, Qaisitchi. Katittitchi niġiyaqtuġlusi God-im niqinaqusiutqapanjanun.^d ¹⁸Qaiłusi niġiyaqtuqsigich timinjich umialgich, timinjich umialinjisa anuyaktit anuyaktillu, suli timinjich tuttuqpaich kakaksiraqtinjalalu, suli timinjillu inupayaurat, iluqatin kivgallu atanġitchuallu, kamanaqtuallu kamanaitchuallu iluqaisa.

¹⁹Tavra tautuġagiga niġruħuk umialinjilu nunam anuyaktinijillu katittuat anuyaksagumaalliqługu taamna kakaksiqsuaq tuttuqpanni anuyaktinijilu. ²⁰Tavra niġruħuk tigurañjaruq, piqasiqługu uqaqtañġuaqtuamik God-mun sivuġaani savaaqanaruam aliuġnaqtuanik sagluqutivlugich tamatkununa akuqtuiruanun nalunaiñjutchiutaanik niġruħuum tamatkualu qiksiksrautiqatut inuuraqpanjanun niġruħuum. Taapkuak niġruħuglu uqaqtañġuaqtuaglu iluqatik igitañjaruk inuuvlugich narvanjanun igniġum ikualaruamun tivluktuanik kakavyanmik.^e ²¹Aasii anuyaktinijik ilakutauruat tuqtañjarut savikpanmik qairuamik qanġaniñ taavruma kakaksiqsuam tuttuqpanni, aasii iluqagmiñ tiġmiat niġinjarut niqinjuġataqtutin timinjiniñ tamatkua inuich.

1,000 Ukiut

20 ¹Tavrani uvaña John tautuñjaruña isaguliġmik atqaqtuamik qilañmiñ, saagaqłuni kiluutchanjanik mitaiłam putum kalimnaqpanniglu takiruanik. ²Tavraasii tiguniqłanġagaa nimigiaqłuk, taimna aippaagnisaaq nimigiaq, Tuunġauruq Satan-guvluniñ, aasii qiliqsruivlugu sivunniqługu 1,000-nun ukiunun.^f ³Tavra isagulġum siñinġagaa putumun aasii pitchigiyaqługu nipirusiqługulu aġmaġumiñaiqługu, Satan-mun sagluqiyumiñaiqługich nunauruat tavrannaglaan, 1,000 ukiut naatchiaġilugich. Taapku aasii aquatigun pituiqsaułlaktuksrauniagmiuq sivikisuurami.

⁴Tavrani tautuñjaruña umialgich aquppiutanijiniñ inuñniglu aqup-piruanik tamatkunani aquppiutani. Taapku inuich ataniġnaqusiqsauñjarut isiviqsiġuquvlugich. Suli tautuñammigitka ilitqusiñich tamatkua inuuktañjaruat pisigivlugu uqaluktuqaġniñat ilumun ittuamik Jesus salapqikkañjanik uqaluaniglu God-im. Taapku inuich qiksigilugu nangañaitkaat niġruħuk inuuraqpanjalalu, suli akuqtuinaitchuat ilaan niġruħuum nalunaiñjutchanjanik qaumikkun naagga argagmikkun. Iliñich anipkaqtañjarut, aasii umialguqatigivlugu Christ 1,000-ni ukiuni.^g ⁵Kisiñjuqtañich tuqñjaruat anijaitchut 1,000 ukiut naanñaiññaisa. Taamna sivulliq anipkaqtauniñat tuqñjaruat. ⁶Quviasuktut piłutaitchullu taapku piqatauruat sivulligmi añniñmi tuqqunmiñ. Tuqqutim igluata qanuġumiñapiġai. Iliñich añaayyuliqsipaginiġai God-im Christ-guvlu, suli ilinjisa umialguqatiginiġaat 1,000-ni ukiuni.^h

^a 19.13 Jn 1.1,14. ^b 19.15 a Ps 2.9. b Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Rev 14.20. ^c 19.16 Dt 10.17; Rev 17.14.

^d 19.17-18 Ez 39.17-20. ^e 19.20 Rev 13.1-18. ^f 20.2 Gn 3.1.

^g 20.4 a Dn 7.9,22,27; Mt 19.28; Lk 22.30. b Rev 6.9. c Rev 13.16-17; 14.9. ^h 20.6 Rev 1.6; 5.10.

Satan Akiiliraaruaq

⁷Tavraasii 1,000 ukiut naatpata, Satan pituiqsauillagñaiaqtuq tigutaagviihmiññ, ⁸aasii aniłuni sagluqiyaaqtuğlugich nunaauruat siaminjaruat nunapayaurani, ilağilugich Gog-lu Magog-lu. Satan-gum katinniağai iluqaisa atautchimun anjuyaquługich iñugiaktillaqaquługich qavianjisun tağium siñaata. ⁹Aasii ilinich siaminjarut iluqaanun nunamun iluvlugich God-im iñuñi iniqpaglu piviuatagikkana. Tavraasii igniq atqanjaruq qilañmiñ aasii suksraunğıqıtuğich. ¹⁰Tavrani Tuunğaq sagluqinninjaruq ilinjiññik igitaujaruq narvananun igniğum tivlukuavlu kakavyaum, niğruħuum sagluqutikullu uqaqtauñjuuqaqtuam God-mun igitauvianñun, aasii ilinich nagliksaaqtitauniaqtut uvlumiļu unnuamiļu taimuņa isuitchuamun.

Aqulliq Isivğigvik

¹¹Tavraniasi uvaņa John tautuñaruņa anjruanik qatiqtuanik umialgum aquppiutanjanik taavrumiñalu aquppiruamik taapkunani. Ilaan sivuğaaniñ nunalu qilağlu piinjaruk. ¹²Tavra tautuñagıtka tuquñaruat, kamanagaluqaqtuat kamanaitchuallu, makitaruat sivuğaanni umialgum aquppiutanjisa. Tavra iñugiaktuat makpiğaat anjanagaich. Aasiisuli allat atautchiich makpiğaat anjanagaich, makpiğaanich iñuuruat. Aasii tuquñaruat isivğiqsauñarut savaanjisigun aglanjisitun makpiğaani. ¹³Iluqağmiñ tuquñaruat tavraniinjarut, tamatkua tağiumiñ tamatkualu tuqqunmiñ nagliksaağviihmiñ. Iluqağmiñ isivğiqsauñarut savaamikkun. ¹⁴Tavraniasiin Tuqqullu Nagliksaağviglu igitauñaruk narvananun igniğum. Tavra taamna igniņa igluata tuqqutim. ¹⁵Tavra kialiqaat atqa aglausimanjiñman makpiğaanjiñi iñuuruat, ilaa igitauñaruq narvananun igniğum.

Nutauruaq Qilak Nutauruağlu Nuna

21 ¹Tavrani uvaņa John tautuñaruņa nutauruamik qilañmik nutauruamiglu nunamik, qanuq sivulliq qilak sivulliglu nuna piinjaruk, tağiuğlu piinjammiuq. ²Suli tautuñagiga iniqpak ilaaguqaqtuñaruq God-mun, nutauruaq Jerusalem, atqaqtuq qilañmiñ God-miñ, itqanainjavluni niviaqsiatun qiniyunaqsanjaruatun kasugiaquługu uiksrautini. ³Suli tusaanjammiuņa kamanaqtuamik nipimik umialgum aquppiutanjiñ uqallaktuamik, Uvva, iñuuvia God-im piqasiuturuq iñuñun. Ilaan iñuuaqtiginiagaı, aasii ilinich ilaan iñugilugich, aasiisuli God ilaa itqatauniaqtuq ilinjiññun God-aulunilu ilinjiññun. ⁴Ilaan saluağniagaı qulvipayaat irinjiññiñ, suli tuqqun piigñiaqtuq, isumaagutaiññiaqtuğlu qirrtaiññunilu kiiqsuğutaiññunilu tavrannaaglaan, qanuq sivuani pisuuruat piinjarut. ⁵Suli taamna aquppiruq umialgum aquppiutanjiñ uqallanjaruq, Pañmapak savakkıtka supayaat nutaagıtuğugich. Suli uqallavsaaquñi uvamnun, Aglautikkich taapkua, qanuq taapkua uqaluich ukpiğnaqtut ilumun ittullu. ⁶Suli ilaan uqallautinagaņa, Naataniktut, Uvaņa Alpha-uruņa Omega-lu, aullaqisaaq isuruuağlu. Kimulliqaa imiğuliqusamun aitchuutiginiagaı imiq akiilaaglugu taavrumaņņa maqisağvianiñ imğum iñuunaqtuam. ⁷Kiñaliqaat akimaruaq kiñuvaannagnaiaqtuq tamatkuniņa iluqaiññik, aasii uvaņa ilaan God-iginiagaņa, aasiili uvaņa ilaa iğniğilugu. ⁸Aglaalli qapiyaruat, ukpiğutaitchuallu, nağgunapiagataqtuallu, iñuayuktualu, allatuqtillu, anjatkuuruallu,

ⁱ 20.8 Ez 38.2,9,15. / ^j 20.11-12 Dn 7.9-10. ^k 20.12 Ps 69.28; Rev 3.5. / ^l 20.14 Mt 25.41; Rev 2.11; 21.8.

^m 21.1 Is 65.17; 66.22; 2 P 3.13. ⁿ 21.2 a Is 52.1. b Ga 4.26; Rev 3.12. c Is 61.10; Rev 19.7-8.

^o 21.3 Lv 26.11,12; Ez 37.27. ^p 21.4 a Is 25.8; Rev 7.17. b Is 35.10; 65.19. ^q 21.6 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37.

^r 21.7 2 S 7.14; Ps 89.26-27.

iñuuraqpaktuquallu, iluqaǵmiglu sagluturuat iniaǵǵniaqtut narvami ikualaruami igniǵmi tivlukuamiñlu kakavyaŋmi. Taamna iǵluǵigaa tuqqutim.^f

Nutauruaq Jerusalem

⁹Tavrani qaiŋaruq iŋaŋat tallimat malǵuk isaǵulǵich piqaiŋaruat tallimat malǵuŋnik puvialuŋaaniik puunik siŋivinŋaruaniik tallimat malǵuŋnik aqulligñiik ihuiiŋuǵutiqaŋnik, aasii uqallautivluŋa, Qaǵǵiñ, tautuktinniaǵikpiñ Nuliaksrautaaniik Imnaiyaam.[†] ¹⁰Tavra Ilitqusiǵiksuam aŋalanŋagaŋa, aasii isaǵulǵum aullautivluŋa qaaŋanun qutchipiǵataqtuam iǵǵim. Aasii ilaan tautuktinŋagaŋa Jerusalem-mik, ilaaguaqtauruamik God-mun atqaqtuamik qilaŋmiñ God-miñ.[‡] ¹¹Taamna iniqpak qaummatiqaiŋaruq qaumanǵaniik God-im, qaummaŋa arriqaqłuni ayuǵnaǵniqsrauruatun akisuruatun uyaǵaktun qivliqtuatuun isiŋnatun, qaummaqtiǵivluni igalauratun. ¹²Taamna iniqpak kamaŋaqtuaniik qutchiksuanik katchiqaqtuq, qulit malǵuŋnik upkuaqpaqłuni, qulit malǵuk isaǵulǵich qaunaksriuat upkuaqpaŋnik. Upkuaqpaŋni aglausimaŋarut atinich qulit malǵuk maŋŋuŋisa Israel-guruat.[‡] ¹³Piŋasullaat upkuaqpaich inŋarut avatillaŋani, kiluaŋnam tuŋaŋani piŋasut, ikagnam tuŋaŋani piŋasut, uŋallam tuŋaŋani piŋasut, uaŋnaaǵruum tuŋaŋani piŋasut. ¹⁴Suli katchiŋi iniqpaum qulit malǵuŋnik uyaǵaŋnik maŋŋuqaqłutiŋ, aglaqaqtuaniik qulit malǵuŋnik atinijñiik qulit malǵuk tiliraŋisa Imnaiyaam.[‡]

¹⁵Tavra taamna isaǵulik uqaqtuuaq uvamnun piqaiŋaruq uuktuunmik maŋiŋmiñ kaviqsuamiñ piŋiamik uuktuǵukługu iniqpak upkuaqpaŋiñlu katchiŋiñlu.^x ¹⁶Tavra iniqpak iñiŋaqaŋaruq sisamanik kaŋiǵalluqaqłuni, taktilaŋa ativluni iraqutilaŋanun. Tavraasii isaǵulǵum uuktunagaŋa iniqpak uuktuunmiñiik, 1,500 mile-luǵuǵitun, taktillaŋalu iraqutilaŋalu kiniktilaŋalu ativlutiŋ. ¹⁷Ilaan-suli uuktunagaŋi katchiŋi, aasii 216 isagniqun qutchiksivluni, iñuum uuktuusiagun, taavruma isaǵulǵum uuktuŋniŋagun. ¹⁸Katchich savaaŋarut qivliqtuamiñ isiŋnamiñ. Iniqpak savaaŋaruq qivliqtuamiñ maŋiŋmiñ kaviqsuamiñ, tapiglakługu qiniǵnaqtuatuun igalauratun.[‡] ¹⁹Maŋŋuŋi katchiŋisa iniqpaum qiniyunaquisuqtaunaruq qanusipayaaniik akisuruaniik uyaǵaŋnik. Sivulliq maŋŋuliun inŋaruq qivliqtuatuun isiŋnatun, tuglia suŋauraqtuatuun uyaǵaktun qivliqtuatuun, piŋayuak-aasii qanuǵliqaa aglaqaqtuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun, aasii sisamaŋat suŋaaqtuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun, ²⁰tallimaŋat kavviǵipiaqtuatuun kaviqsuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun, itchaksraŋat-aasii kaviqsuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun, tallimat malǵuat quqsuqtuatuun uyaǵaktun, tallimat piŋayuak taǵium suŋauraaŋniŋatun uyaǵaktun, qulinŋuǵutaiŋat siŋaliŋaruatuun suŋaaqtuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun, qulinŋuǵutaat-aasii piŋaliŋaŋaqtuatuun suŋaaqtuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun, qulit atausiŋuǵuutaat piŋaluyaum suŋauraaŋniŋatun qivliqtuatuun uyaǵaktun, qulit malǵuŋniŋuutaat suŋauraammaǵiksuatuun qivliqtuatuun uyaǵaktun. ²¹Aasii qulit malǵuk upkuaqpaich qulit malǵuŋaruq qatiqtut uyaǵaich akisuruat, ilimikkullaa upkuaqpaich savaaǵuvlutiŋ suǵaitchuamiñ atautchimiñ qatiqtuamiñ akisuruamiñ uyaǵaŋmiñ, suli apqutiŋi iniqpaum qivliqtuuaq kaviqsuaq manik, tapiglakługu qiniǵnaqłuni igalauratun. ²²Uvaŋa John tautuŋaitchuŋa aŋaayyuvikpaŋmik iniqpaŋmi, qanuq aŋaayyuvikpauruq Ataniq God Sapiǵnaqtuuaq Imnaiyaaglu. ²³Suli iniqpak siqiniŋitunitchuq naaggaunnii tatqimik qaummatiksraŋaniik, qanuq qaumanga God-im qaummatigigaa, suli qulligivlugu Imnaiyaaq.[‡] ²⁴Nunauruat iñuuniaqtut qaumaniŋani, suli umialiŋi nunam qaǵǵirriŋiaqtut suǵaliǵmiŋnik tavrura.^a

^f21.8 Mt 25.41; Rev 2.11; 20.14. [†]21.9 Rev 16.1. [‡]21.10 Ez 40.2. [‡]21.12-13 Ez 48.30-35.

[‡]21.14 Eph 2.20. ^x21.15 Ez 40.3. [‡]21.18-21 Is 54.11-12. [‡]21.23 a Is 60.19-20. b Jn 8.12.

^a21.24 Is 60.3.

²⁵Suli upkuaqpaŋi aŋmaniaqtut uvluqtutilaanaŋatun. Umiŋniaŋitkaich sumikunnii qanuq unnuagiŋŋiaqtuq.^b ²⁶Tavrura iniqpaŋmun qaġġirriŋiaqtut suġaliniŋŋiik qiŋiyunaqtuanjŋŋiglu nunauruat. ²⁷Aglaan sunapayaaq salumaitchuaq isigumiŋaitchuq iniqpaŋmun naaggaunnii kiŋaliqaa piġusiqaqtuag naġgunapiagataqtuanik naagga saglunmik. Aglaan kisimiŋ tamatkua atiniċ aglausimaruat Imnaiyaam makpiġaaniŋi iŋuuruatigun isigŋiaqtut iniqpaŋmun.^c

22 ¹Tavrani isaġulgum uvaŋa John tautuktingagaŋa kuunjanik imġata iŋuunaqtuam, qaummaqtigirumam igalauratun, maqirumam aquppiutaŋaniŋ God-im Imnaiyaavlu,^d ²qitqatigun apqutiŋisa iniqpaum. Suli avatiŋi kuugum, napaagtut iŋuunaqtuat inŋarut, siġŋiisuuruat qulit malġuŋnik ukiumi atausiallaavlugu tatqiq, aasii akutuqpaŋi napaagtum tumaqsruutaŋarut nunauruanun.^e ³Sunapayaaq God-im tatavsanaġkaŋa pisigivlugu piġuun paqinnaġniaŋitchuq iniqpaŋmi. Aglaan aquppiutaqpaŋa God-im Imnaiyaavlu tavraniinniaktuk, suli ilaan kivgaŋisa qiksigilugu nangagŋiaġaat.^f ⁴Iliŋisa tautuŋiaġaat kiiŋaŋa, suli ilaan atqa aglautiŋaniaqtuq qauŋiŋŋi.^g ⁵Suli unnuaqagŋiaŋitchuq, piqaktuksraunaiġŋiaqtut qaummaŋjanik qullium naaggaunnii siqiŋġum, qanuq Ataniq God qaummatiginiġaat, aasii iliŋiċ atanniqsimanniŋiaqtut umialiktun taimuŋa isuitchuamun.^h

Jesus Qaikpan

⁶Tavra isaġulgum uqallautiŋagaŋa, Taapkuu uqaluich ukpiġnapiaqtut iġlumun ittullu. Suli Ataniq God aitchuiruaq Ilitqusiġiksuamiŋiik uqaqtimiiŋun tilinagaa isaġulini iliŋitchuġipkaquvlugich kivgaŋi sunik piyasiuraqtuanik. ⁷Aasiuvva, Uvaŋa Jesus qaiyasiruaŋa. Quviasuglich iŋuich kamaksriruut uqaluŋiŋŋiik ukua makpiġaat piyumaqtuatigun.

⁸Uvaŋaavva John-guruŋa tusaŋaruuaġlu tautuŋaruuaġlu tamatkuniŋa iluqaiŋŋiik. Aasii tusaaganikapkiċ tautuanikġugilġu punŋaruŋa isigaŋiŋun isaġulgum qiksigivlugu qiŋiqtitchiruaq tamatkuniŋa uvamnun, ⁹aasii ilaan uqallautiŋagaŋa, Tainna piŋŋak. Uvaŋa kivgauqatauruŋa iliŋnun aniqatiŋnullu uqaqtiŋiŋun God-im, suli piqatigivlugich tamatkua kamaksriruut uqaluŋiŋŋiik ukua makpiġaat. Qiksigilugu nangagŋuŋ God. ¹⁰Tavra ilaan uqallautiŋagaŋa, Nalupkaqsagŋagich uqaluŋiċ ukua makpiġaat piyumaqtuatigun, qanuq piviksraq qallirruq taapkuu iluqagmiŋ taŋŋiġviksraŋat. ¹¹Pigiitchualiqirauruaq iŋuk kiikaa pigiitchualiqili, suli salumaitchuanik isumalik kiikaa salumaiġli isumamiŋi, suli nalaunŋaruuaq iŋuk kiikaa nalaunŋaruuaġli, suli piġuutaitchuaq kiikaa piġuutaiġli.ⁱ ¹²Uvva, uvaŋa Jesus qaiyasiruaŋa. Saagagŋiaqtuŋa paaġiutiksrautimnik, akiġitchuġlugu iŋupayaaq qanuq savaaŋgun.^j ¹³Uvaŋa Alpha-uruŋa Omega-lu, sivulliġ aqulliglu, aullaqisaaq isuuruaġlu.^k

¹⁴Quviasuglich iŋuich tuvrairuut pitquraŋiŋiik, iqagimmatun annuġaatiŋ salummaġlugich, niġiyumiŋaġumaut siġŋaŋiŋiŋiŋ napaagtum iŋuunaqtuam, suli isigumiŋaġlutini iniqpaŋmun paaqpaŋgun.^l ¹⁵Isiqtitauŋiaŋitŋit iniqpaŋmun, iqsinaqtuat qimmich isiqtitauyumiŋaiŋmatun iniqpaŋmun, iŋuich allatuqtit, aŋatkullu, iŋuaqtillu, iŋuuraqpaŋnullu aŋaayyusuuruat, suli iluqagmiŋ piviuttaqtuat aullasiqtuallu saglunmik. ¹⁶Uvaŋa Jesus tilinagiga isaġuliga iliŋnun quliaqtuaksriġŋuŋ aŋaayyuliqiruanun. Uvaŋa maŋŋuuruŋa kiŋuniġigaŋalu David, qaummaġiksuuq uvluġiaq nuisuuruuq uvlum sivuuraŋani.^m ¹⁷Ilitqusiġik

^b 21.25-26 Is 60.11. ^c 21.27 Is 52.1; Ez 44.9. ^d 22.1 Ez 47.1,12; Zec 14.8. ^e 22.2 Gn 2.9. ^f 22.3 Gn 3.17. ^g 22.4 Ps 17.15; Mt 5.8; 1 Jn 3.2. ^h 22.5 a Is 60.19; Rev 21.23. b Dn 7.18. ⁱ 22.11 Dn 12.10. ^j 22.12 Jr 17.10. ^k 22.13 a Rev 1.8. b Is 41.4; 44.6; 48.12; Rev 1.17; 2.8. ^l 22.14 Gn 2.9; 3.22. ^m 22.16 Is 11.1,10.

suaġlu Nuliaksraullu uqaqtuk, Qaisitchi. Suli kiñaliqaa tusaaruaq taavrumiņa uqallaktuksraummiuq, Qaisitchi. Suli kiñaliqaa imiguliqsuaq qaiļi. Akuqtuġliuņ imiq iñuunaqtuaq aitchuusiaġilugu kiapayaaq piqaġuktuaam.ⁿ

Aqulliich Uqaluich

¹⁸Uvaņa John kilipiagataġiga iñupayaaq tusaaruaq uqaluņiññik ukua makpiġaat piyumaaqtuatigun, Kialiqaa iļakpagich ukua uqaluich God-iptauq pipkaġniaġmigai ilaanun tatavsausiaņi iñuļliuġutiqpaich quliaqtuaguruat ukunani makpiġaani.^o

¹⁹Suli kiñaliqaa piiqsikpan uqaluņiññiñ makpiġaat ukua piyumaaqtuatigun, God-im piigñiaġaa ilaan iļañiutiniksraņa siiġñañiñiñ napaaqtum iñuunaqtuaam piļuutaitchuamiļļu iniqpaņmiñ, quliaqtuaguruaniñ ukunani makpiġaani. ²⁰Iñuk taamna quliaqtuaqtuaq iluqaiññik taapkuniņa uqallaktuq, Nalupqinaitchuamik qaiņasuaġniaqtuņa. Amen. Qaiņasuaġiñ Ataniiq Jesus. ²¹Ataniq Jesus nagliktuutiqpaqaġli iluqavsiññun. Amen.

ⁿ22.17 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37. ^o22.18-19 Dt 4.2; 12.32.